DOKA
DOĞU KARADENİZ KALKINMA AJANSI
EASTERN BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

2021 YILI Çalışma Programı

ARTVİN | GİRESUN | GÜMÜŞHANE | ORDU | RİZE | TRABZON

Yönetici Özeti

Ajansımız tarafından 3 adet sonuç odaklı program yürütülecektir:

- Doğu Karadeniz Bölgesi Turizm 2.0 Sonuç Odaklı Programı
  - TR90 Bölgesinde Bölgede turizmi 12 aya yayarak bölge turizm gelirlerini ve turist sayısını artırmak amacıyla oluşturulmuştur. Hedef pazarların çeşitlendirilmesine; destinasyon yönetimi mantığıyla yeni turizm destinasyonlarının oluşturulması ve mevcutların geliştirilmesine; eko turizm, kamp karavan turizmi, toplantı ve etkinlik turizmi özelinde alternatif turizm türlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik faaliyetlere odaklanılmıştır.
- Yeni Nesil Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı
  - Doğu Karadeniz'de girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi amacıyla oluşturulmuştur. İlk, orta ve yükseköğrenimde eğitici ve öğrencilerin girişimcilik konusundaki farkındalık, bilgi ve becerileri ile TR90'daki girişimcilere ve geleceğin girişimcilerine hizmet veren beceri-tasarım atölyeleri, işgem, kuluçka ve hızlandırıcılar gibi yapıların altyapı, kurumsal kapasite ve hizmet kalitelerini geliştirmeye; girişimcilerin finansal desteklere, pazara ve iş dünyasından mentorlere erişimini sağlamaya ve bölgesel girişim faaliyetlerini koordine etmeye yönelik faaliyetlere odaklanılmıştır.
- Kırsal Kalkınma Sonuç Odaklı Programı
  - Kırsal nüfusun ekonomik refahının artırılması amacıyla oluşturmuştur. Üreticiler arasında yerel yönetimlerin öncülüğünde işbirliğinin geliştirilmesi ve yöresel ürünlerden elde edilen katma değerin artırılmasına yönelik faaliyetlere odaklanılmıştır.

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 5

2. DOĞU KARADENİZ BÖLGESİ TURİZM 2.0 SONUÇ ODAKLI PROGRAMI 7

2.1. AMAÇ 7
2.2. ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ 7
2.3. SONUÇ VE ÇIKTI HEDEFLERİ 8
2.4. PROJE VE FAALİYETLER 10
2.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama 10
2.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon 11
2.4.3. Kapasite Geliştirme 11
2.4.4. Tanıtım ve Yatırım Destek 11
2.4.5. Ajans Destekleri 12
2.4.6. Önemli Kamu Yatırımları 13
2.4.7. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler 13
2.5. PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI 14
2.6. İZLEME VE DEĞERLENDİRME 15

3. YENİ NESİL GİRİŞİMCİLİK SONUÇ ODAKLI PROGRAMI 16

3.1. AMAÇ 16
3.2. ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ 16
3.3. SONUÇ VE ÇIKTI HEDEFLERİ 17
3.4. PROJE VE FAALİYETLER 19
3.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama 19
3.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon 19
3.4.3. Kapasite Geliştirme 19
3.4.4. Tanıtım ve Yatırım Destek 20
3.4.5. Ajans Destekleri 20
3.4.6. Önemli Kamu Yatırımları 21
3.4.7. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler 21
3.5. PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI 22
3.6. İZLEME VE DEĞERLENDİRME 23

4. KIRSAL KALKINMA SONUÇ ODAKLI PROGRAMI 24

4.1. AMAÇ 24
4.2. ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ 24
4.3. SONUÇ VE ÇIKTI HEDEFLERİ 26
4.4. PROJE VE FAALİYETLER 27
4.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama 27
4.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon 28
4.4.3. Kapasite Geliştirme 28
4.4.4. Tanıtım ve Yatırım Destek 28
4.4.5. Ajans Destekleri 29
4.4.6. Önemli Kamu Yatırımları 29
4.4.7. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler 29
4.5. PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI 31
4.6. İZLEME VE DEĞERLENDİRME 32

5. KURUMSAL GELİŞİM 33

5.1. ARAŞTIRMA, ANALİZ VE PROGRAMLAMA 33
5.2. İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON 33
5.3. KAPASİTE GELİŞTİRME 33
5.4. TANITIM FAALİYETLERİ 33
5.5. AB VE DİĞER DIŞ KAYNAKLI PROGRAMLAR KAPSAMINDAKİ PROJELER 33
5.6. DİĞER PROJE VE FAALİYETLER 33

6. YEREL KALKINMA FIRSATLARI 34

6.1. AMAÇ 34
6.2. ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ 34
6.3. FAALİYETLER, SONUÇ VE ÇIKTI HEDEFLERİ 35
6.4. İZLEME VE DEĞERLENDİRME 36
6.5. YENİ DESTEK PROGRAMI VE PROJE ÖNERİLERİ İLE ÖNCEKİ YILLARDAN DEVAM EDEN PROJELER 36

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 37

8. EKLER 38

1. Giriş

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, 25.01.2006 tarih ve 5449 sayılı "Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun" un 3'üncü maddesine dayanılarak 25 Temmuz 2009 tarihli ve 27299 sayılı Resmi Gazete 'de yayınlanan 2011/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur. Ajans, Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize ve Trabzon illerini kapsayan ve "TR90" olarak sınıflandırılan Bölge'de hizmet vermektedir. Ajans merkezi Trabzon'dadır ve TR90 bölgesinin her ilinde Yatırım Destek Ofisleri bulunmaktadır.

Kalkınma ajanslarında uzman personel, hukuk müşaviri, iç denetçi, destek personeli olmak üzere dört grupta personel istihdam edilmektedir. Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nda 07 Eylül 2020 tarihi itibariyle 1 genel Sekreter, 26 uzman ve 8 destek personeli; 1 Nisan 2018 tarihi itibariyle 696 sayılı KHK kapsamında kadroya geçişi sağlanan 31 sürekli işçi ve engelli ve eski hükümlü işçi çalıştırılmasına dayalı yönetmelik kapsamında İŞKUR aracılığıyla istihdam edilen 1 eski hükümlü ve 2 engelli olmak üzere toplamda 69 kişi görev yapmakta, Genel Sekreterlik görevini Onur ADIYAMAN yürütmektedir.

Şekil 1. Ajans Organizasyon Şeması

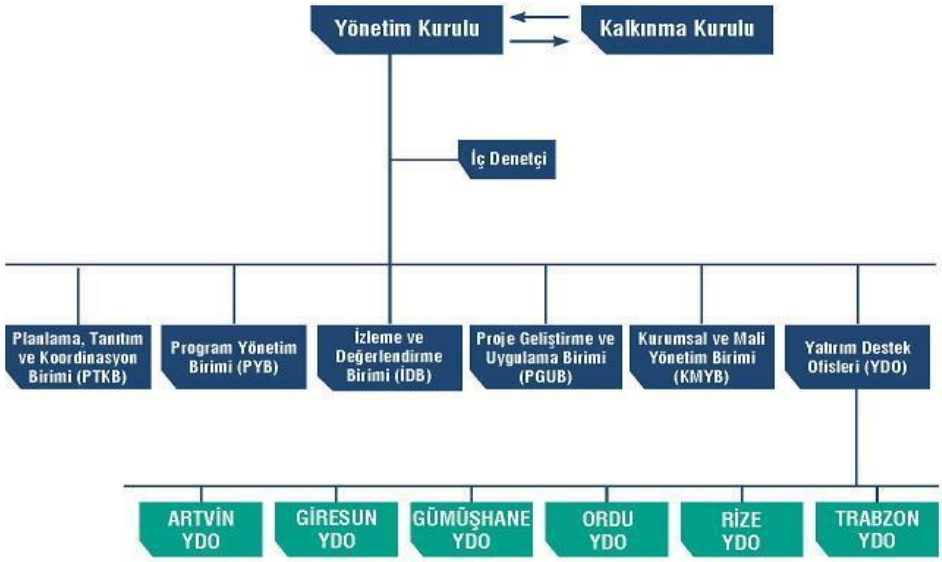

Yönetim kurulu, ajansın karar organıdır ve bölge illerinin Valileri, Belediye Başkanları, TSO Başkanları ve İl Genel Meclisi Başkanları'ndan oluşmaktadır. Ajans Yönetim Kurulu toplantıları mevzuatta öngörüldüğü biçimde her ay düzenli olarak gerçekleştirilmektedir.

Özel sektör, sivil toplum kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ve üniversitelerden oluşan Kalkınma Kurulu, ajansın danışma organıdır. "Kalkınma Ajansları Kalkınma Kurullarına Temsilci Gönderecek Kurum ve Kuruluşların Belirlenmesi ve Bazı Bakanlar Kurulu Kararlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Karar'ın ekinde yer alan Kalkınma Kurulu Üye Listelerine ilişkin tablonun yürürlükten kaldırılması hakkındaki ekli kararın uygulanması hususu; Kalkınma Bakanlığı'nın 15/8/2016 tarihli ve 3236 sayılı yazısı üzerine, 25/1/2006 tarihli ve 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında

Kanunun 3 üncü ve 8 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nca 15/8/2016 tarihinde kararlaştırılmıştır. 2016/9112 sayılı bu karar uyarınca Kalkınma Kurulu Üye Listelerine ilişkin tablo yürürlükten kaldırılmıştır.

2014-2023 Doğu Karadeniz Bölge Planı Vizyonu; "*Ekonomisi yenilikçi ve rekabetçi, kır-kent bütünlüğünü sağlayarak sosyal refah ve yaşam kalitesini geliştirmiş, yaşanabilir mekânlar, sürdürülebilir bir çevre ve yüksek insan kalitesine sahip Doğu Karadeniz*" olarak belirlenmiştir.

Bu çerçevede, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı 2021 Yılı Çalışma Programı'nı hazırlamıştır. 2021 Yılı Çalışma Programı, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın planlama dönemi içerisindeki faaliyetlerini ve bu faaliyetlere yönelik tahmini mali kaynakları içermektedir. 2021 yılı çalışma programı hazırlık sürecinde ajansın tüm insan kaynağı ve bilgi birikimi sentezlenerek sonuç odaklı programlara yansıtılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda tüm personelin katıldığı istişare toplantısı düzenlenmiş, ajans içinde çalışma grupları oluşturulmuş ve ajans öncelikleri doğrultusunda ajansın mevcut finansal ve beşeri kaynağı da göz önünde bulundurularak 3 adet sonuç odaklı program belirlenmiştir.

DOKA tarafından 3 adet sonuç odaklı program yürütülecektir:

- Doğu Karadeniz Bölgesi Turizm 2.0 Sonuç Odaklı Programı
  - TR90 Bölgesinde Bölgede turizmi yıla yayarak bölge turizm gelirlerini ve turist sayısını artırmak amacıyla oluşturulan programda hedef pazarların çeşitlendirilmesine; destinasyon yönetimi mantığıyla yeni turizm destinasyonlarının oluşturulması ve mevcutların geliştirilmesine; eko turizm, kamp karavan turizmi, toplantı ve etkinlik turizmi özelinde alternatif turizm türlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik faaliyetlere odaklanılmıştır.
- Yeni Nesil Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı
  - Doğu Karadeniz'de girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi amacıyla oluşturulan programda İlk, orta ve yükseköğrenimde eğitici ve öğrencilerin girişimcilik konusundaki farkındalık, bilgi ve becerileri ile TR90'daki girişimcilere ve geleceğin girişimcilerine hizmet veren beceri-tasarım atölyeleri, işgem, kuluçka ve hızlandırıcılar gibi yapıların altyapı, kurumsal kapasite ve hizmet kalitelerini geliştirmeye; girişimcilerin finansal desteklere, pazara ve iş dünyasından mentorlere erişimini sağlamaya ve bölgesel girişim faaliyetlerini koordine etmeye yönelik faaliyetlere odaklanılmıştır.
- Kırsal Kalkınma Sonuç Odaklı Programı
  - Kırsal nüfusun ekonomik refahının artırılması amacıyla oluşturulan programda Üreticiler arasında yerel yönetimlerin öncülüğünde işbirliğinin geliştirilmesi ve yöresel ürünlerden elde edilen katma değerin artırılmasına yönelik faaliyetlere odaklanılmıştır.

2. Doğu Karadeniz Bölgesi Turizm 2.0 Sonuç Odaklı Programı

2.1. Amaç

Bölge turizmini 12 aya yayarak bölge turizm gelirlerini ve turist sayısını artırmak

- Özel Amaç 1: Bölgede destinasyon yönetimi mantığıyla yeni turizm destinasyonları oluşturmak ve mevcutları geliştirmek
- Özel Amaç 2: Hedef pazarları çeşitlendirmek
- Özel Amaç 3: Alternatif turizm türlerini yaygınlaştırmak

2.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Yatırımcıların yoğun ilgisi neticesinde bölgede konaklama ve yeme-içme hizmetleri sunan tesis sayısında özellikle Trabzon ve Ordu'da belirli bir kapasite oluşmuş olup yatırımcıların turizme olan ilgileri devam etmektedir. Oluşan kapasiteye rağmen hizmet sunumu, kurumsallaşma, müşteri odaklılık ve çalışan sadakatinin sağlanması noktasında geliştirilmesi gereken hususlar bulunmaktadır. Yatırımcıların artan ilgisi nedeniyle altyapıya yönelik çalışmalar da hız kazanmış olup "Tarihi, Kültürel Ve Doğal Değerlerin Korunması Ve Geliştirilmesi" ve DOKAP işbirliği ile yürütülen "Yeşil Yol Güzergâhındaki Kültür-Turizm Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesi" mali destek programları uygulanmaktadır. Bu noktada, turizm merkezlerini destinasyon yönetimi mantığıyla bir bütün olarak geliştirmek ve yatırımcıların ilgisini değer zincirinde yer alan diğer alanlara yönlendirmek, mevcut işletmelerde ise kurumsal kapasite ve beşeri sermayenin güçlendirilmesini sağlamak Ajansın orta vadede odaklanabileceği hedefler olarak ortaya çıkmaktadır.

TR90 Bölgesi'nde alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi, bölge turizm gelirlerinin artırılması bakımından önem taşımaktadır. Aynı zamanda, Bölge'de mevsimsellikten kaynaklanan sorunların azaltılması ve ortalama kalış süresinin artırılması için potansiyel taşıyan turizm türlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Deniz-kum-güneş odaklı kitle turizminin bölgeye uygun olmadığı bilinciyle eko-turizm, deneyim turizmi, kültür turizmi, gastronomi, kongre ve fuar turizmi ve doğa turizmi temelli diğer alternatif turizm türlerinin gelişmesine yönelik bölgede çeşitli araştırmalar yürütmekte, iyi uygulama örneklerini incelemektedir. Alternatif turizm faaliyetlerinin her birinin yöresel kültür ile birleştiği nirengi noktalarının keşfedilmesi ve bu noktalardan hareketle Bölge'de uygulanacak alternatif turizm türleri konusunda farklılık yaratılmasının yanı sıra bu faaliyetlerin birbirlerini tamamlayacak şekilde yapılandırılması ve planlanması, turizm gelirlerinin artmasına yol açacaktır.

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı olarak 2010-2019 yılları arasında Körfez Bölgesine yönelik gerçekleştirdiğimiz tanıtım faaliyetleri olumlu sonuçlar vermiş, doğrudan ve charter seferlerin başlatılması ile yabancı turist sayısında yıllık yaklaşık %40 oranında artış sağlanmıştır. Katılım sağlanan yurtdışı fuarlar ve kurulan işbirlikleri neticesinde turizm alanında bölgemize büyük ölçekli yatırımlar çekilmiştir. Mali Destek Programlarının da katkısıyla bölgedeki turizm altyapısı geliştirilmiş, turizm yatak sayısı artmıştır. Söz konusu dönemde ulusal ve uluslararası zincir otellerin de hizmet vermeye başlamasıyla birlikte 4-5 yıldızlı marka otel sayısı 29'a ulaşmıştır. Buna rağmen turistlerin ortalama kalış sürelerini artıracak faaliyet türlerinde gerçekleştirilen yatırım sayısı istenilen düzeyde artmamış olup desteklerin konaklama ve yeme-içme faaliyetleriyle sınırlı kaldığı görülmektedir. Ayrıca, pazara sunulacak ürün tasarımlarının turist beklenti ve önceliklerine göre yapılandırılarak destinasyonun bir bütün olarak değerlendirilmesi, bölgede marka olabilecek yeni destinasyonların da bu yaklaşımla ortaya çıkarılması önemli bir ihtiyaçtır.

2020 yılı başında tüm dünyayı etkileyen COVID-19 salgınının en çok olumsuz etkilediği alan turizm ve bağlı sektörleridir. Özellikle yurtdışı turizm gelirlerine bağlı olan destinasyonlarda olduğu gibi bölgemizde de sektör

oldukça olumsuz etkilenmiştir. Tüm yatırım ve planlarını yabancı turiste göre yapan işletmelerin çoğunlukta olduğu bu alanda salgına rağmen güvenli seyahat imkanları ile çözüme kavuşmasını beklerken gerçekleşen bunun çok altında kalmıştır. Sektörün beklentisi ise salgının kontrol altına alınmasıdır. Bunun akabinde hızlıca kaybedilen pazarı kademeli olarak geri kazanmaya yönelik politika ve faaliyetlerin devreye sokulması beklenmektedir. Pazarların çeşitlendirilmesi ve yurtiçi pazarına da ağırlık verilmesi öncelikler arasındadır.

Söz konusu gerekçeler nedeniyle Ajans, 2021-2023 yılları arasında değer zincirindeki zayıf bileşenleri güçlendirmeye ve alternatif turizm türlerini etkin bir tanıtım metodolojisi ile birlikte geliştirmeye odaklanacaktır. 2014-2023 TR90 Bölge Planı'ndaki 7 adet strateji Doğu Karadeniz Bölgesi Turizm 2.0 Sonuç Odaklı Programı'nın gerekçesini oluşturmaktadır:

- Strateji 2.9-1: TR90 Bölgesi'nde Alternatif Turizm Faaliyetlerinin Bütünleşik bir Şekilde Geliştirilmesi
- Strateji 2.9-2: Yaylaların Planlı bir Şekilde Birbirine Bağlanarak Yayla Koridorunun Oluşturulması
- Strateji 2.9-4: Müşteri Odaklı Tanıtım ve Pazarlama Mekanizmasının Geliştirilmesi
- Strateji 2.9-5: Turizm Sektöründe Çalışan Nitelikli İnsan Kaynağının Geliştirilmesi
- Strateji 2.9-6: Turizmin Kümelenme Şeklinde Gelişiminin Sağlanması
- Strateji 2.9-8: Kültürel ve Doğal Değerleri Geliştirerek Markalaşmanın Sağlanması
- Strateji 2.9-9: Sektörün İhtiyaç Analizlerinin Yapılması ve Altyapı Eksikliklerinin Giderilmesi

TR90 Bölgesi illeri turizm toplantı ve çalıştay sonuçları, il turizm stratejileri, Doğu Karadeniz Turizm Master Planı doğrultusunda turizmde bölgenin öncelikli ihtiyaçlarının;

- Turizm destinasyon ve faaliyetlerinin birbirlerini tamamlayacak ve ilgili işletmelerde öldürücü rekabet ortamının oluşmasını engelleyecek şekilde bütüncül bir planlama mantığı ile kurgulanması,
- Taşıma kapasitesi, müşteri beklenti ve memnuniyeti vs gibi alanlarda gerçekleştirilen nitelikli araştırmaların sayısının artırılması,
- Hizmet sunumu ve işletme verimliliği kapsamında beşeri sermayenin güçlendirilmesi,
- Turizm sektöründeki aktörler arasında işbirliği mekanizmalarının geliştirilmesi,
- Altyapı sorunlarının giderilmesi,
- Pazarın çeşitlendirilerek kırılganlıkların azaltılması
- Değer zincirinde yer alan bileşenlerin geliştirilmesi
- Mevsimsellik etkisinin azaltılarak istihdam ve doluluk oranlarında değişkenliğin azaltılması, verimlilik artışının sağlanması,
- Turizm gelirlerinin tabana yayılması,
- Alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi

olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu tespitler doğrultusunda Doğu Karadeniz Bölgesi Turizm 2.0 Sonuç Odaklı Programı geliştirilmiştir.

2.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında ulaşılması hedeflenen sonuçlar aşağıdaki Temel Performans Göstergeleri ve Çıktı Performans Göstergeleri tablolarında yer almaktadır:

Tablo 1. Turizm 2.0 SOP Temel Performans Göstergeleri

Gösterge	Birim	Mevcut	Hedef	Doğrulama Kaynağı	İlgili Özel Amaç
Yeni destinasyon sayısı	Adet	0	6	Master planlar, il tanıtım katalogları	1
En az 20.000 turist gönderen ülke sayısı	Adet	0	5	Kültür ve Turizm Bakanlığı İstatistikleri, Havaalanı gümrük verileri	2
Ajansın SOP kapsamında üzerinde çalıştığı alternatif turizm destinasyonları arasında tur paketlerine giren destinasyon sayısı	Adet	0	6	İl tanıtım katalog ve broşürleri, tur paketleri içerikleri	3

Tablo 2. Turizm 2.0 SOP Çıktı Performans Göstergeleri

Bileşen Kodu	Bileşen Adı	Çıktı Göstergesi	Birim	Hedef	2021 Hedef	Tamamlanma Dönemi	Katkı Sağlanacak Sonuç Göstergesi
1.1	Destinasyon yönetimine yönelik kurumsal bir yapının oluşturulması	Destinasyon yönetimine yönelik Kurumsal yapı sayısı	Adet	2	1	2023/4	1
2.1	Ekoturizm alanında yurtiçi ve yurtdışı iyi uygulama örneklerinin incelenmesi	Ekoturizm yurtiçi ve yurtdışı İnceleme ziyareti sayısı	Adet	2	2	2021/4	3
2.2	MICE alanında yurtiçi iyi uygulama örneklerinin incelenmesi	MICE Turizmi İnceleme ziyareti sayısı	Adet	1	1	2021/4	3
3.1	Bölgede deneyim turizmi kapsamında ürünlerin tanıtılması	Deneyim turizmi ürünü tanıtım materyali Sayısı	Adet	3	2	2023/4	3
3.2	Master planların yatırıma dönüştürülmesine yönelik tanıtım ve yatırım destek faaliyetleri	Yatırım tanıtım Organizasyon Sayısı	Adet	2	1	2022/4	1
3.3	Hedef pazarlara yönelik yurtdışı turizm fuarlarına katılım sağlanması ve bölgenin yatırım potansiyelinin tanıtılması	Yurtdışı fuar sayısı	Adet	6	1	2023/4	2
3.4	Yurtiçi fuarlarda bölgenin bir bütün olarak tanıtılması	Yurtiçi Fuar sayısı	Adet	5	1	2023/4	2
3.5	RoadShow Tanıtım Etkinliği düzenlenmesi	Roadshow Etkinlik Sayısı	Adet	8	2	2023/4	2
3.6	Fam-Trip Organizasyonları yapılması	Famtrip Tanıtma Turu Sayısı	Adet	12	3	2022/4	2
3.7	Yurt içinde hedef illerde Doğu Karadeniz Tanıtım Etkinliklerinin gerçekleştirilmesi	Yurtiçi turizm tanıtım Etkinlik Sayısı	Adet	6	1	2023/4	2
3.8	Bölge turizm tanıtım materyallerinin oluşturulması	Turizm Tanıtım Materyali Sayısı	Adet	3	3	2021/4	2
4.1	Bölgede deneyim turizmi kapsamında ürünlerin geliştirilmesi	Deneyim Ürünü Sayısı	Adet	6	2	2023/4	3
4.2	Kültür turizmine yönelik rotaların üretilmesi	Kültür Rotası Sayısı	Adet	6	3	2022/4	3
4.3	Bölgenin ekoturizm destinasyonlarının belirlenmesi	Ekoturizm destinasyonu envanter sayısı	Adet	10	3	2023/4	3
4.4	Yöresel Hediyelik Eşya Tasarımı raporunun hazırlanması	Yöresel hediyelik eşya tasarım rapor sayısı	Adet	4	1	2022/4	3
4.5	Turizm master plan ve yatırım fizibilitelerinin hazırlanması	Masterplan ve fizibilite sayısı	Adet	12	3	2023/4	1
4.6	Ekoturizm temelli pilot destinasyon - rota projelendirmesinin gerçekleştirilmesi	Ekoturizm destinasyon rota plan sayısı	Adet	6	3	2022/4	3
4.7	Kamp Karavan Turizmine yönelik alanların planlanması	Kamp ve karavan turizmine yönelik alanların planlanması	Adet	6	6	2021/4	1,3
5.1	Turizm alanında destek programlarının oluşturulması	Turizm destek programları	Adet	1	-	2022/4	1,2,3
5.2	Turizm teknik destek programları	Turizm Teknik Destek Programları	Adet	3	1	2023/4	1,2,3

Bileşen Kodu	Bileşen Adı	Çıktı Göstergesi	Birim	Hedef	2021 Hedef	Tamamlanma Dönemi	Katkı Sağlanacak Sonuç Göstergesi
5.3	Avrupa Birliği Karadeniz Sınırötesi İşbirliği Programları proje desteği	AB Sınır Ötesi İşbirliği Programı Heripreneurship Projesi		1	-	2022/4	2,3

2.4. Proje ve Faaliyetler

2.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Bu SOP kapsamında aşağıdaki araştırma ve analizlerin yapılması planlanmıştır:

Bölgede deneyim turizmi kapsamında ürünlerin geliştirilmesi

Deneyim turizmi, destinasyondaki öne çıkan turizm öğelerini deneyimlemek, fotoğraf çekmek yerine o destinasyonda anı biriktirmek, sıra dışı ve kendine özgü bir deneyim yaşamak olarak tanımlanabilecek ve geleceğin trendleri arasında yer alan bir turizm türüdür. Bu kapsamda turistlerin bölge kültürünü, gastronomisini, bölge insanının geleneklerini, yaşam tarzını veya günlük hayatından bir kesiti deneyimleyebilmesi için ürün geliştirmeye yönelik veri temini, bölgedeki paydaşları sürece dahil etmek ve farkındalıklarını geliştirmek üzere geniş katılımlı tanıtım, bilgilendirme ve koordinasyona yönelik etkinliklerinin düzenlenmesi, yeni ürünlerin geliştirilerek bunların tanıtılması ve deneyimlerini unutmamalarını sağlayacak yöreye ve temaya özgü yöresel hediyelik eşyaların tasarlanması planlanmaktadır. Bu kapsamda önceki yıllarda fındık hasadının bir turistik deneyime dönüştürülmesi için Ajans tarafından tanıtım çalışması gerçekleştirildi. Bölgede çay işleme tesislerinin ziyaretçilere açılması endüstriyel turizm ürünü olarak deneyim turizmine girmektedir.

Turizm master plan ve yatırım fizibilitelerinin hazırlanması

Master planlar ve fizibiliteleri, ilgili destinasyonda taşıma kapasitesini ve sürdürülebilirliği de ön plana alarak destinasyonda mükerrer yatırımları engellediği için destinasyonun maliyet etkin ve planlı gelişmesini sağlamakta ve potansiyel yatırımcılara birçok veriyi görselleştirerek sağlamaktadır. Bu nedenle yerli ve yabancı yatırımcıyı bölgemize çekebilmek adına Ajansımız tarafından uluslararası referanslara sahip firmalara bölgede öne çıkan veya yüksek potansiyel barındıran turizm destinasyonlarında turizm aktiviteleri ve tematik yapılar içeren bütüncül ve profesyonel turizm master planları hazırlatılmakta, söz konusu master planlar da katılım sağlanan yurtiçi ve yurt dışı turizm fuarları başta olmak üzere yatırımcılar ile temas kurulabilecek tüm mecralarda fizibiliteleri ile birlikte potansiyel yatırımcılara sunulmaktadır. Bu kapsamda Tonya ve Akçaabat için hazırlanan master planlardaki belirli noktalar için yatırımcı bulunmuş olup diğer noktalar için yatırımcı arayışı devam etmektedir. Ayrıca, destinasyondaki yerel yönetimlerin de plan hazırlık sürecine dahil edilmesi sonucu imar planları bu doğrultuda revize edilmekte ve sosyal donatılar planlar doğrultusunda geliştirilmektedir. 2020 yılında geçmişte master plan hazırlatılmayan illere öncelik verilecek olup mavi rota ve yeşil yayla koridoru gibi bölgesel planların da yapılması planlanmaktadır.

Kültür turizmi, Kamp-karavan turizmi ve ekoturizme yönelik araştırma faaliyetleri

TR90'da alternatif turizm türlerini destinasyon yönetimi ilkeleri doğrultusunda geliştirmek amacıyla Ajans tarafından kültür turizmii kamp-karavan turizmi ve ekoturizm alanlarında yeni ve örnek destinasyonlar oluşturulması planlanmaktadır. Destinasyonların projelendirilmesinde sürdürülebilir ve bütüncül bir yaklaşımın ortaya konulması, birbirini tekrarlamak yerine birbirini tamamlayan faaliyet/aktivite/mekanlara yer verilerek hedef kitlenin belirli bir süre destinasyonda konaklamasının sağlayacak ve hatta komşu bölge ve ülkelerle işbirliği yapmaya imkan tanıyacak bir tasarımla yola çıkılması önem arz etmektedir. Bu doğrultuda

Ajans tarafından bölge genelinde ekoturizm, kamp-karavan turizmi ve kültür turizmi alanlarında destinasyon geliştirmeye yönelik araştırma ve projelendirme faaliyetleri yürütülmesi öngörülmektedir.

2.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

SOP kapsamındaki faaliyetlerin tümü farklı paydaşlarla işbirlikleri ve bölgedeki ilgili paydaşların koordinasyonuyla yürütülecektir.

Destinasyon yönetimine yönelik kurumsal bir yapının oluşturulması

Destinasyonun siyasi olarak sınırları çizilmiş bir bölgeden ziyade turistik kaynakların kümelendiği bir coğrafi alanı ifade etmesi bu bölgelerin yönetiminde ve pazarlanmasında farklı yerel yönetim birimlerinin ve STK"ların birlikte hareket etmesini zorunlu kılmaktadır. Bölge içindeki destinasyonların gelişimini ve sürdürülebilirliğini sağlamak üzere destinasyonla ilgili konularda karar alabilen, veri üreten ve veriyi değerlendirerek destinasyonun gelişmesine yönelik politikalar geliştiren, destinasyondaki her bir paydaşın menfaatlerini gözeterek destinasyonun kaynaklarının etkin bir şekilde kullanılmasını sağlayabilecek şekilde pazarlayabilecek çok paydaşlı bir yapı kurulması gerekmektedir. Bu kapsamda pilot bir destinasyonda paydaşları bir araya getirecek toplantıların düzenlenmesi; paydaşların farkındalığını artırmak üzere birebir görüşme ve çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi, uygun bir model ortaya koymak için çalıştay ve odak grup toplantılarının gerçekleştirilmesi ve oluşturulan yapının kurumsal kapasitesini geliştirecek eğitimler düzenlenmesi öncelikli faaliyetler arasında yer almaktadır.

2.4.3. Kapasite Geliştirme

Alternatif turizm türlerinin Doğu Karadeniz Bölgesi'nde geliştirilmesi amacıyla 2020 yılında ekoturizm, MICE, deneyim turizmi, kültür turizmi ve kamp-karavan turizmine odaklanılmıştır. Söz konusu temalarda bölgesel bir ilerlemenin sağlanmasının en önemli koşulunun ekosistemdeki tüm paydaşların farklı seviyelerde kapasitelerinin geliştirilmesi olduğu bilinciyle paydaşlar ile birlikte yurtiçi ve yurtdışında iyi uygulama örneklerini incelemek ve tecrübe paylaşımı yapmak üzere ziyaret programlarının düzenlenmesi planlanmaktadır.

2.4.4. Tanıtım ve Yatırım Destek

Fuarlar ve Road-Show Etkinlikleri

TR90 Bölgesi için Körfez Ülkeleri, Uzak Doğu (Kore, Japonya) ve Orta Doğu (Lübnan ve Ürdün) öncelikli hedef pazar olarak belirlenmiş olup bu hedef pazarların en az ikisinde Road-show etkinliği düzenlenmesi planlanmaktadır.

Tablo 3 2021 Yılında Düzenlenmesi Planlanan Roadshow Organizasyonları

Ülke	Tarih
Umman	2021/4
Ürdün, Lübnan	2021/4
Kore, Japonya	2021/4

2021 yılında Azerbaycan pazarında derinleşerek pazarın çeşitlendirilmesi hedeflenmektedir. Aşağıdaki tabloda detayları yer alan AITF Fuarı'nda stant kiralanarak bölgedeki acente ve otelciler ile birlikte bölgesel tanıtım yapılması öngörülmektedir.

Tablo 4. 2021 Yılında Katılım Sağlanması Planlanan Yurt Dışı Fuar Organizasyonları

Fuar	Ülke	Tarih
AITF	Azerbaycan	-

Yurtiçi fuarlardan ise turizmi 12 aya yayma potansiyeli yüksek olan ACE of M.I.C.E. ve Hestourex fuarlarına bölge otel ve MICE acenteleri ile katılım sağlanması, böylece hem bölge turizm gelirlerinin artması hem de sezon dışında tesislerin açık kalarak işletme verimliliğinin artması amaçlanmaktadır.

Tablo 5. 2021 Yılında Katılım Sağlanması Planlanan Yurt İçi Fuar Organizasyonları

Fuar Adı	Şehir	Tarih
ACE of M.I.C.E.	İstanbul	-
Hestourex	Antalya	-

Ayrıca yerli turist sayısını artırmaya yönelik yurt içinde hedef illerde Doğu Karadeniz Tanıtım Etkinlikleri'nin gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Tanıtım Turları

Hedef pazarın çeşitlendirilmesi kapsamında Körfez başta olmak üzere Ortadoğu, Uzak Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleri ile AB ülkelerinin seyahat acentaları, tur operatörleri, basın ve sosyal medya temsilcilerine yönelik tanıtım turları organizasyonu düzenlenecektir. Ayrıca MICE, ekoturizm, gastronomi, spor, kültür ve doğa turizmi kapsamında da yurtiçinden temsilcilere fam-trip organizasyonları düzenlenecektir. Tanıtım turları organizasyonlarında THY ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği yapılması planlanmaktadır. Bununla birlikte influencerlarla bir yandan bölge destinasyonlarının tanıtımı gerçekleştirilirken diğer taraftan da söz konusu kişilerden destinasyonun geliştirilmesi gereken ve güçlü olduğu yanları hakkında dönütler toplanarak bilgi notları ve raporlar oluşturulacaktır.

Master planların yatırıma dönüştürülmesine yönelik tanıtım faaliyetleri

Ajansımız tarafından uluslararası referanslara sahip firmalara hazırlatılan turizm master planları ve fizibiliteleri, potansiyel yatırımcıları ikna etmek için ihtiyaç duyulan birçok veriyi görselleştirerek sağlamaktadır. Master planlar, fizibilite raporları ve bölge yatırım ortamı yatırımcılar ile temas kurulabilecek tüm mecralarda potansiyel yatırımcılara sunulmaktadır. Bununla birlikte 2021 yılında yerli ve yabancı yatırımcıyı bölgemize çekebilmek adına master planlar için geniş katılımlı lansman toplantılarının gerçekleştirilmesi, potansiyel yatırımcılardan randevu talep edilerek planların anlatılması vb tanıtım faaliyetlerinin de yürütülmesi planlanmaktadır.

Alternatif turizm türlerinde mevcut ve geliştirilen ürünlerin tanıtım faaliyetleri

SOP kapsamında deneyim turizmi, gastronomi ve spor turizmi başta olmak üzere alternatif turizm türlerinde detinasyonun ve turizm ürünlerinin geliştirilmesi planlanmaktadır. İlgili faaliyetler altında destinasyonların ve mevcutlarla birlikte yeni geliştirilen ürünlerin tanıtımını gerçekleştirmek için tanıtım içeriklerinin oluşturulması, paydaşlarla birlikte ortak tanıtım stratejilerinin geliştirilmesi ve içeriklerin çeşitli mecralarda tanıtımının yapılması gibi faaliyetler düzenlenmesi öngörülmektedir.

Bölge turizm tanıtım materyallerinin oluşturulması

Ajansın katıldığı fuarlarda veya tanıtım etkinliklerinde, web sitesinde ve sosyal medyada kullanılmak üzere bölgesel turizm destinasyonlarını ve turizm ürünleri tanıtım materyallerini tanıtıcı içeriklerin oluşturulması ve bazılarının basılması planlanmaktadır.

2.4.5. Ajans Destekleri

2021 yılında Yeşil Yol Mali Destek Programı 2. Etap destek almaya hak kazanan projelerin toplam Ajans payı bütçesinin DOKAP BKİ tarafından yapılan şartlı bağıştan daha az olması nedeniyle programda kalan bütçenin turizm alanında güdümlü proje olarak değerlendirilmesi planlanmaktadır.

2021 yılı içerisinde ek bütçe bulunması durumunda Turizm 2.0 SOP kapsamında turizmde altyapıyı desteklemeye yönelik yeni çağrıya çıkılması planlanmaktadır.

Turizm TD:

Sonuç Odaklı Program (SOP) kapsamında paydaşların ve bileşen yüklenicilerinin kurumsal ve beşeri kapasitelerini artırmak, Kobilerin kaynak verimliliği ve yönetim danışmanlığı konularındaki ihtiyaçlarını gidermek ve SOP sürecinin etkin şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla ilgili paydaşlar teknik destek programına yönlendirilecektir.

2.4.6. Önemli Kamu Yatırımları

Bölgedeki kamu yatırımları arasında Doğu Karadeniz Bölgesi Turizm 2.0 Sonuç Odaklı Programı ile ilişkili sadece Trabzon Çal Mağarası Çevre Düzenlemesi ve Rize Isırlık Tabiat Parkı Projesi yer almaktadır. Bununla birlikte DOKAP tarafından yürütülen turizm merkezlerinin imar planlamalarının yapılmasına dair projelerle Yeşil Yol kapsamındaki ulaşım projeleri, Zigana Tüneli ve Rize Havalimanı projeleri, restorasyona yönelik kamu yatırımları da sonuçları bakımından Doğu Karadeniz Bölgesi Turizm 2.0 Sonuç Odaklı Programı'na katkı sunmaktadır.

2.4.7. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

Sonuç Odaklı Program kapsamında herhangi bir adet AB projesi yürütülmektedir. Karadeniz Sınır Ötesi İşbirliği programı kapsamında desteklenecek olan Heripreneurship projesi ile Bölgemizdeki UNESCO tanımlı alanlarda miras tabanlı ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi ve turizmde kültürel ve yaratıcı endüstrilerde yeni girişim fırsatlarının yaratılması için uluslararası ortaklıkların kurulması hedeflenmektedir.

2.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

SOP'un uygulama süresi 36 ay öngörülmüş olup gantt şeması aşağıda yer almaktadır:

Tablo 6. Turizm 2.0 SOP Gantt Şeması

Bileşenler	2021				2022				2023				2024			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1. İşbirliği ve Koordinasyon Faaliyetleri																
1.1. Destinasyon yönetimine yönelik kurumsal bir yapının oluşturulması																
2. Kapasite Geliştirme Faaliyetleri																
2.1. Ekoturizm alanında yurtiçi ve yurtdışı iyi uygulama örneklerinin incelenmesi																
2.2. MICE alanında yurtiçi iyi uygulama örneklerinin incelenmesi																
3. Tanıtım ve Yatırım Destek Faaliyetleri																
3.1. Bölgede deneyim turizmi kapsamında ürünlerin tanıtılması																
3.2. Master planların yatırıma dönüştürülmesine yönelik tanıtım ve yatırım destek faaliyetleri																
3.3. Hedef pazarlara yönelik yurtdışı turizm fuarlarına katılım sağlanması ve bölgenin yatırım potansiyelinin tanıtılması																
3.4. Yurtiçi fuarlarda bölgenin bir bütün olarak tanıtılması																
3.5. Road Show Tanıtım Etkinliği düzenlenmesi																
3.6. Fam-Trip Organizasyonları yapılması																
3.7. Yurt içinde hedef illerde Doğu Karadeniz Tanıtım Etkinlikleri'nin gerçekleştirilmesi																
3.9. Bölge turizm tanıtım materyallerinin oluşturulması																
4. Araştırma, Analiz, Programlama																
4.1. Bölgede deneyim turizmi kapsamında ürünlerin geliştirilmesi																
4.2. Kültür turizmine yönelik rotaların üretilmesi																
4.3. Bölgenin ekoturizm destinasyonlarının belirlenmesi																
4.5. Yöresel Hediyelik Eşya Tasarımı raporunun hazırlanması																
4.6. Turizm master plan ve yatırım fizibilitelerinin hazırlanması																
4.7. Ekoturizm temelli pilot destinasyon - rota projelendirmesinin gerçekleştirilmesi																
4.7Kamp ve Karavan Turizmi alanları Planlandı																
5. Destek programları																
5.1 Turizm alanında destek programlarının oluşturulması																
5.2 Turizm teknik destek programlarının oluşturulması																
5.3 AB Karadeniz Sınırötesi İşbirliği Programı																

2.6. İzleme ve Değerlendirme

Genel Sekreter, Ajans Birim Başkanları ve SOP'un koordinasyonundan sorumlu personel tarafından üç ayda bir gerçekleştirilen toplantıda her bir faaliyetin izlemesi ve değerlendirmesi yapılır. SOP ilerleme durumu her altı ayda bir Ajans Yönetim Kurulu'nun dikkatine sunulur. Programın ana yürütücüsü Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'dır.

Tablo 7. Turizm 2.0 SOP 2021 Faaliyetleri

Bileşen Kodu	Faaliyet Adı
1.1	Destinasyon yönetimine yönelik kurumsal bir yapının oluşturulması
2.1	Ekoturizm alanında yurtiçi ve yurtdışı iyi uygulama örneklerinin incelenmesi
2.2	MICE alanında yurtiçi iyi uygulama örneklerinin incelenmesi
3.1	Bölgede deneyim turizmi kapsamında ürünlerin tanıtılması
3.2	Master planların yatırıma dönüştürülmesine yönelik tanıtım ve yatırım destek faaliyetleri
3.3	Hedef pazarlara yönelik yurtdışı turizm fuarlarına katılım sağlanması ve bölgenin yatırım potansiyelinin tanıtılması
3.4	Yurtiçi fuarlarda bölgenin bir bütün olarak tanıtılması
3.5	Road Show Tanıtım Etkinliği düzenlenmesi
3.6	Fam-Trip Organizasyonları yapılması
3.7	Yurt içinde hedef illerde Doğu Karadeniz Tanıtım Etkinliklerinin gerçekleştirilmesi
3.8	Bölge turizm tanıtım materyallerinin oluşturulması
4.1	Bölgede deneyim turizmi kapsamında ürünlerin geliştirilmesi
4.2	Kültür turizmine yönelik rota tanımlanması
4.3	Bölgenin ekoturizm destinasyonlarının belirlenmesi
4.4	Yöresel Hediyelik Eşya Tasarımı raporunun hazırlanması
4.5	Turizm master plan ve yatırım fizibilitelerinin hazırlanması
4.6	Ekoturizm temelli pilot destinasyon - rota projelendirmesinin gerçekleştirilmesi
4.7	Kamp Karavan Turizmine yönelik alanların planlanması
5.1	Turizm MDP veya Güdümlü
5.2	Turizm TD

3. Yeni Nesil Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı

3.1. Amaç

Doğu Karadeniz'de girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak ve güçlü bir ekosistem oluşturmak

- Özel Amaç 1: İlk, orta ve yükseköğrenimde eğitici ve öğrencilerin girişimcilik konusundaki farkındalık, bilgi ve becerilerini geliştirmek
- Özel Amaç 2: TR90'daki beceri-tasarım atölyeleri, İŞGEM, kuluçka ve hızlandırıcılar gibi girişimcilere hizmet veren yapıların altyapı, kurumsal kapasite ve hizmet kalitelerini geliştirmek
- Özel Amaç 3: Girişimcilerin finansal desteklere, pazara nitelikli danışmanlık faaliyetine ve iş dünyasından mentörlere erişimini sağlamak
- Özel Amaç 4: Ekosistem paydaşları arasında işbirliği faaliyetlerini geliştirmek

3.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TR90'da sanayi, düşük ve orta düşük teknoloji grubunda emek yoğun bir profil çizmekte olup coğrafi şartlar nedeniyle yatırım arazilerinin kısıtlı ve maliyetli olmasından dolayı hızlı gelişme gösterememektedir. 2014-2023 TR90 Bölge Planı'nda sanayi, Ar-Ge ve dış ticaret ile ilgili aşağıda yer alan stratejiler belirlenmiştir:

- Bölgede faaliyet gösteren ya da potansiyeli bulunan/fırsat oluşturabilecek sektörlerde üretim planlamalarının yapılması
- TR90 Bölgesi illerinde sektörel farklılaşmaya ve fonksiyonel bütünleşmeye gidilmesi
- Ar-Ge altyapısının güçlendirilmesi ve teknoloji kullanım düzeyinin artırılması yoluyla pazara yönelik yenilikçi ürünlerin üretilmesi

Bölgedeki toplam imalat sanayii istihdamının %68,06'sı düşük, %21,93'ü orta düşük, %6,63'ü ise orta ileri teknoloji sektörlerde gerçekleştirilmektedir. Bölgede ileri teknoloji sektörlerde sağlanan istihdam payı ise sadece %0,37'dir. Bölge Planında da belirtildiği üzere, firmaların Ar-Ge çalışmalarına ayırdıkları pay çok düşük kalmakta ve bunun da büyük bir bölümünü sadece personel giderleri oluşturmaktadır. Bölge sanayiinin ve KOBİ'lerin mevcut durumu ile teknolojik dönüşümün önümüzdeki 25 yılda var olan mesleklerin yüzde 47'sini ortadan kaldıracağı ve birçok orta seviye işe artık ihtiyaç duyulmayacağına yönelik araştırmalar birlikte değerlendirildiğinde bölgemizin yeni girişimlere olan ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Girişimciliğin ve KOBİ'lerin gelişimi ile ilgili ulusal planlarda çeşitli politikalar belirlenmiş ve sorunların çözümüne yönelik eylemler tanımlanmıştır. 11. Kalkınma Planı'nda sanayi, girişimcilik ve KOBİ'ler, eğitim başlıklarında 352. 448. ve 547. Amaçlar girişimcilik ve girişim ekosistemi ile ilgilidir. Özellikle girişimcilik ekosistemi ile ilgili 448 nolu amaç doğrultusunda girişimcilik kültürünün geliştirileceği, girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesine yönelik tüm paydaşlara hitabeden yapıların geliştirilmesine öncelik verileceği, kurumsal şirketlerdeki yöneticilerin mentorluk desteği sunmalarını özendirecek mekanizmalar geliştirileceği, teknoloji odaklı girişimcilere yönelik yeni destek modellerinin geliştirileceği belirtilmiştir. (450, 450.2, 450.3, 452)

TR90 Bölgesi'nin ihtiyaç duyduğu girişimlerin ortaya çıkmasını sağlamak için bölge girişim ekosistemi geliştirilmeli ve 25 yıl sonra işgücünde yer alacak olan çocuk ve gençlerin 21. Yüzyıl yetkinlikleri ile donatılması sağlanmalıdır.

Geçirilen ekonomik krizler ortaya koymuştur ki, etkili istihdam politikalarının ortaya konması, gençliğin gerekli yetkinlikler ile donatılması ile mümkündür. Bu yetkinlikler ise sadece "beceri" olmayıp, gençlerin sağlıklı bir

beden ve ruha sahip olması, yaşadıkları şehir, bölge, ülke ve dünya hakkında fikir sahibi olması ve karar alma mekanizmalarında söz sahibi olabilmesidir. AB tarafından benimsenen Girişimcilik 2020 Eylem Planı ile de girişimcilik eğitimi ve öğretiminin sağlanması, girişimcilerin büyümesi için elverişli bir ortam yaratılması ve rol modeller vasıtasıyla girişimcilik potansiyelinin açığa çıkarılması hedeflenmektedir.

2019 yılında Ajans tarafından hazırlanan "TR90 Genç Girişimciliğinin Desteklenmesi Stratejisi", iş yapma ortamının güçlendirilmesi, pazarlara erişime yönelik desteklerin sağlanması, finansal desteklere erişimin sağlanması, bilgi birikimin oluşumu ve yayılışına katkı sağlanması, girişimcilik yetenekleri ve kültürünün yaygınlaştırılması, yenilikçi genç girişimcilerin desteklenmesi, girişimciliğin geliştirilmesi kurumsal kapasitenin geliştirilmesi ve yönetişim yapısının kurulması başlıkları altında çeşitli faaliyetlerin yürütülmesini öngörmektedir.

TR90 Bölgesinde 1 adet aktif teknopark bulunmakta olup Rize Recep Tayyip Erdoğan ve Giresun Üniversitesi'nin teknoparklarının yönetici A.Ş. kurulumu devam etmektedir. Bölgedeki 8 üniversite arasında Teknoloji Transfer Ofisi veya benzeri işlevde bir merkez için yönetmeliği çıkan 6 üniversite olmasına rağmen bunlardan sadece 2 tanesi (KTÜ, Rize RTE) aktif olup Avrasya, Giresun, Gümüşhane, Ordu ve Trabzon Üniversitelerinin söz konusu yapıları fiziki olarak kurulmamış veya buralara bir personel atanmamış, atananlarda ise aktif olarak çalışmalara başlanmamıştır. Bölgede 2021 yılı itibariyle KTÜ Teknoloji Transferi ve Uygulama Merkezi'nde (TTUAM) bünyesinde bir hızlandırıcı programı yürütmektedir. 2012-2018 yılları arasında Trabzon Teknokent bünyesinde kurulan şirketlere bakıldığında; kurulan 30 akademisyen firmasından 14'ünün, kurulan 39 diğer firmadan 17 sinin ortalama 2 yıl içinde kapandığı görülmüştür. Bazı girişimciler ekosistem daha fazla geliştiği için İstanbul bölgesinden hizmet aldığı da bilinmektedir. Bölgesel bazda girişimcilere hizmet edebilecek bir mentor havuzu bulunmamaktadır ve mentor havuzunun genişletilmesi gerekmektedir.

Bölgedeki geleneksel olmayan girişimci sayısının azlığı girişimcilik konusunda farkındalığın artırılması ve bölgesel girişimcilik kültürünün geliştirilmesi ile mümkündür. Bunun için girişimcilere hizmet veren kurumların fiziki, teknik ve beşerî kapasitelerinin geliştirilmesi yanında alfa ve z kuşağındaki genç ve çocukların girişimcilik yetkinlikleri ile de donatılması gerekmektedir. Hedef kitlelerin ihtiyaçlarına yönelik özel modellerin geliştirilmesi ve girişimcilerin sanayiciler ve mentorlar ile buluşmalarının sağlanması da girişimlerin büyümesi ve ölüm vadisinden kurtularak başarılı bir şekilde faaliyetlerine devam edebilmesi için elverişli bir ortam oluşturacaktır.

Tüm bu amaçlar göz önünde bulundurulduğunda genç nesillerin girişimcilik kültürünü kazanması faaliyetlerini de içeren Yeni Nesil Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı hazırlanmıştır.

3.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Tablo 8. Yeni Nesil Girişimcilik SOP Temel Performans Göstergeleri

Gösterge	Birim	Mevcut	Hedef	Doğrulama Kaynağı	İlgili Özel Amaç
İş fikri geliştiren kişi sayısı	Kişi	-	1000	● GençBizz kapsamında oluşturulan istatistiki veriler ● Üniversite ve ilgili kurum yayın, rapor ve istatistikleri ● Girişimciler tarafından üretilen iş planları	1,2
Girişimcilere hizmet veren yeni/desteklenen arayüz sayısı	Adet	-	15	● Geliştirilen iş planları/projeler ● 6 Aylık SOP İlerleme Raporları	2,3
Mentörlük ve finansal destek alan girişimci sayısı	Kişi	-	300	● Ajans destek programları ● SOP Çalışma Grubu tutanakları	2,3
Bölgesel girişimcilik platformunun sayısı	Adet	-	1	● Bölgesel girişimcilik platformu kuruluş belgeleri/faaliyet raporları	4

Tablo 9. Yeni Nesil Girişimcilik SOP Çıktı Performans Göstergeleri

Bileşen Kodu	Bileşen Adı	Çıktı Göstergesi	Birim	Hedef	2021 Hedef	Tamamlanma Dönemi	Katkı Sağlanacak Sonuç Göstergesi
1.1	Girişimcilik ve melek yatırım ağları konusunda faaliyet gösteren ulusal ve uluslararası ağlar ile işbirlikleri geliştirilmesi	Ulusal ve uluslararası ağlar ile işbirliği sayısı	Adet	2	-	2023/4	2, 3
1.2	Bölgede girişimcilik alanında hali hazırda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar arasında işbirlikleri geliştirilmesi	İşbirliği protokolü sayısı	Adet	3	1	2023/4	4
1.3	Bölgede girişimcilere hizmet veren kurum ve kuruluşlarla, ekosistemin sürdürülebilir gelişimine yönelik ihtiyaçların gözlenmesi ve fırsatların değerlendirilmesine yönelik düzenli koordinasyon toplantıları gerçekleştirilmesi	Yıl içerisinde gerçekleştirilen toplantı sayısı	Adet	3	3	2023/4	4
2.1	İlk ve ortaöğretim öğretmenlerinin girişimcilik yetkinliklerini artırmaya yönelik eğitimler verilmesi	Eğitime katılan öğretmen sayısı	Kişi	400	120	2023/4	1,2
2.2	İlk ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin girişimcilik yetkinliklerini artırmaya yönelik eğitimler verilmesi	Eğitime katılan öğrenci sayısı	Kişi	400	120	2023/4	1
2.3	Girişimcilere ve geleceğin girişimcilerine hizmet veren beceri-tasarım atölyeleri, İŞGEM, kuluçka ve hızlandırıcılar vb. kuruluşların hizmet kalitesinin artmasına yönelik eğitimler (eğitici eğitimi) düzenlenmesi	Eğitici eğitimi sayısı	Adet	20	6	2023/4	2
2.4	Yurtiçi iyi uygulama örneklerinin beceri-tasarım atölyeleri, işgem, kuluçka ve hızlandırıcılar vb kuruluşlarla birlikte incelenmesi	İnceleme ziyaret sayısı	Adet	6	2	2023/4	2
2.5	TR90 Mentör Havuzu oluşturmak üzere gönüllülere mentörlük eğitimlerinin verilmesi	Mentörlük eğitimi alan gönüllü sayısı	Kişi	250	-	2023/4	3
3.1	İlkokul, ortaokul, lise ve üniversitelerde girişimciliği teşvik edecek ve farkındalık oluşturacak organizasyonlar düzenlenmesi	Girişimcilik zirvesi sayısı	Adet	3	1	2023/4	1
3.1	İlkokul, ortaokul, lise ve üniversitelerde girişimciliği teşvik edecek ve farkındalık oluşturacak organizasyonlar düzenlenmesi	Uygulamalı girişimcilik programı sayısı	Adet	3	1	2023/4	1
3.1	İlkokul, ortaokul, lise ve üniversitelerde girişimciliği teşvik edecek ve farkındalık oluşturacak organizasyonlar düzenlenmesi	İnovasyon kampı sayısı	Adet	3	1	2023/2	1
3.2	Hemşeri yatırımcılığı gönüllülerini melek yatırımcılık hakkında bilgilendirmek	Bilgilendirme yapılan gönüllü sayısı	Kişi	500	-	2023/1	3
3.3	Melek ve Hemşeri Yatırımcılığı Zirvelerinin düzenlenmesi	Hemşeri Yatırımcılığı Zirvesi sayısı	Adet	1	-	2023/4	3
3.3	Melek ve Hemşeri Yatırımcılığı Zirvelerinin düzenlenmesi	Organizasyon sayısı	Adet	1	-	2023/4	3
4.	Bölge illerinde girişimcilik ekosisteminin desteklenmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması için destek programı içerikleri oluşturulması	Destek programı sayısı	Adet	3	-	2024/4	1,2,3,4

3.4. Proje ve Faaliyetler

3.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Söz konusu SOP kapsamında herhangi bir araştırma, analiz veya programlama faaliyeti öngörülmemektedir.

3.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

- ***Bölgede girişimcilik alanında hali hazırda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar arasında işbirlikleri geliştirilmesi:***

2020 yılında TR90 Bölgesi'ndeki Teknoloji Transfer Ofisleri, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ve ön kuluçka merkezleri yetkililerinin katılımı ile girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi için bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubunda her kurumun kendi uygulamaları hakkında tecrübelerini grup üyelerine aktarması, kendi aralarında protokoller yapmaları, ortak eğitim ve organizasyonlar düzenlemeleri planlanmaktadır.

- ***Girişimcilere hizmet veren kurum ve kuruluşlarla düzenli koordinasyon toplantıları gerçekleştirmek:***

2020 yılında bölgemizdeki Teknoloji Transfer Ofisleri, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Gümüşhane İŞGEM ve ön kuluçka merkezleri yetkililerinin katılımı ile girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi için bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubunda; tanıtım-görünürlük, eğitim, proje ve mentor konularına yönelik 4 alt çalışma grubu oluşturulmasına ve her 3 ayda bir yapılan çalışmaların görüşülmesi üzerine toplantı yapılmasına karar verilmiştir. Bununla birlikte, İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile de işbirliği devam etmekte olup belirli dönemlerde toplantı yapılması, senede 1 defa da tüm paydaşların bir araya geldiği genel bir toplantı yapılması öngörülmektedir. Söz konusu gruplar, KOSGEB, DOKA, İl Milli Eğitim Müdürlükleri'nin ve ilerleyen dönemde girişimcilere hizmet verecek yapı oluşturan bölge İl Belediyeleriyle TSO'ların da gruba dâhil edilerek bir koordinasyon kurulu oluşturulması planlanmaktadır.

3.4.3. Kapasite Geliştirme

- ***İlk ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin girişimcilik yetkinliklerini artırmaya yönelik eğitimler verilmesi:***

Yönetim becerisi, zaman yönetimi, finans yönetimi, planlama yeteneği, liderlik, takım ve disiplinler arası çalışma becerisi gibi konularda yetersiz olan girişimci adaylarının başarı oranı daha düşük olmaktadır. Bu nedenle, öğrencilerin 21. Yüzyıl yetkinlikleri ile paralellik gösteren girişimcilik yetkinlikleri ile donatılması, başarılı girişimci sayısını artıracaktır. 2021 yılında ilk ve orta öğretimdeki öğrencilere 21. Yüzyıl yetkinlikleri kazandırmaya yönelik çeşitli eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi planlanmaktadır.

- ***İlk ve orta öğrenim öğretmenlerinin girişimcilik yetkinliklerini artırmaya yönelik eğitimler verilmesi:***

Öğrencilere yönelik 21. Yüzyıl yetkinliklerini geliştirme faaliyetlerinde çarpan etkisini artırmak adına eğiticilerin de eğitimi göz önünde bulundurulmuş olup eğitim faaliyetleri için bölgemizdeki üniversiteler, teknokentler ve ulusal/uluslararası kurum ve STK'lar işbirliği gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Eğitim müfredatı ve programının oluşturulmasının ardından İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile yazışmalar yapılarak, her ilde gönüllü öğretmenler belirlenecek, gönüllü öğretmenlerin eğitimin tamamlanması ile hedef kitledeki öğrencilere yönelik eğitim faaliyetleri başlayacaktır.

- ***Girişimcilere ve geleceğin girişimcilerine hizmet veren beceri-tasarım atölyeleri, İŞGEM, kuluçka ve hızlandırıcılar vb. kuruluşların hizmet kalitesinin artmasına yönelik eğitimler (eğitici eğitimi) düzenlenmesi:***

2020 yılında Recep Tayyip Erdoğan ve Giresun Üniversitesi teknoparklarının kuruluş işlemlerinin tamamlanması beklenmektedir. 2019 Yılı SODES Güdümlü Programı kapsamında da bölgemizdeki her ilde 2 adet beceri ve tasarım atölyesi ve kurulması planlanmaktadır. Üniversite yöneticileri ile yapılan toplantılar sonucunda kuluçka merkezi bulunmayan üniversitelerde Teknoloji Transfer Ofisi veya benzeri yapıların kurulması için süreç hızlanmıştır. Girişimcilere hizmet verecek mevcut ve yeni yapılardaki eğiticilerin beşeri kapasitesinin artırılması için çalışmalar yürütülmesi öngörülmektedir. Yeni Nesil Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı kapsamında oluşturulan eğitim çalışma grubu ile birlikte bölgesel eğitim ihtiyacı tespit edilerek talepler teknik desteğe yönlendirilecektir.

- ***Yurtiçi iyi uygulama örneklerinin beceri-tasarım atölyeleri, işgem, kuluçka ve hızlandırıcılar vb kuruluşlarla birlikte incelenmesi:***

2020 yılında bölgemizdeki üniversiteler ve İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından beceri-tasarım atölyeleri, teknoparklar, teknoloji transfer ofisleri kurulması için çalışmalar devam etmektedir. Ayrıca Ordu ilinde 1 adet İŞGEM ve Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde 1 adet hızlandırıcı kurulması için de ilgili kurumlar ön hazırlıklarına başlamışlardır. Özellikle kurulum aşamasında alanında bu yapılar ile lider kurum ve kuruluşlar arasında işbirlikleri geliştirilerek söz konusu yapıların bir vizyon ve sürdürülebilir bir işletme modeli çerçevesinde kurulum aşamalarını tamamlaması öngörülmektedir. Bu amaçla, Türkiye'deki iyi uygulama örneklerine çalışma ziyaretleri yapılması planlanmaktadır. Ayrıca bölgenin ekonomik durumu, beşeri sermayesi, girişimcilik ekosistemi vb. kriterler bakımından benzerlik gösteren bölgelerde ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından DOKA ile eşleştirilen ajansın sorumlu olduğu illerde bulunan ara yüzlere de çalışma ziyaretleri yapılarak sitemlerin çalışma şekli, hizmet sunuş şekilleri, program içerikleri, gelir projeksiyonu, ortaklık yapısı vb. konularda benchmark yapılmasına yönelik çalışma ziyaretleri de öngörülmektedir. Bölge dışında çalışma ziyaretlerine ek olarak bölge içindeki benzer yapılar aralarında da iletişim kanalları oluşturularak tecrübe paylaşımına önem verilecektir.

3.4.4. Tanıtım ve Yatırım Destek

- ***İlkokul, ortaokul, lise ve üniversitelerde girişimciliği teşvik edecek ve farkındalık oluşturacak organizasyonlar düzenlenmesi:***

DOKAz, TR90 İl Milli Eğitim Müdürlükleri ve Genç Başarı Eğitim Vakfı arasında imzalanan protokol kapsamında bölgemizde "GençBizz Liseler Arası Girişimcilik Programı" uygulanacaktır. GençBizz Liseler Arası Girişimcilik Programı; 16- 18 yaş grubu lise öğrencilerinin, iş dünyası gönüllüleri mentörlüğünde ve öğretmenlerinin rehberliğinde; kendi küçük ölçekli şirketlerini sıfır sermaye ile kurdukları, okul sınırları içerisinde gerçek ürün/hizmet üreterek satış yaptıkları, yönettikleri, ulusal ve uluslararası fuarlara katıldıkları, program sonunda şirketlerinin tasfiye ettikleri yaparak öğrenmeye dayalı bir ekonomik eğitim programıdır. Gençbizz dışında ilk ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik benzer etkinliklerin de gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Girişimcilik temasını canlı tutmak ve girişimcilere hizmet veren ara yüzlerin tanıtımını yapmak amacıyla ilkokul, ortaokul, lise ve üniversitelerde yıl boyunca çeşitli organizasyonların düzenlenmesi planlanmaktadır. Pandemi nedeniyle söyleşiler, seminerler, proje pazarları, inovasyon kampı ve hızlandırıcı programları, girişimcilik haftası vb. etkinliklerin tamamı online ortamlarda gerçekleştirilecektir.

3.4.5. Ajans Destekleri

Ek kaynak bulunması durumunda 2021 yılında beceri-tasarım atölyeleri, işgem, kuluçka ve hızlandırıcılar gibi mevcut girişimcilere ve geleceğin girişimci adaylarına hizmet veren yapılara altyapı, kurumsal kapasite ve hizmet kalitelerinin geliştirilmesi için mali destek programına çıkılması ve bakanlığa bir güdümlü proje

sunulması öngörülmektedir. Bununla birlikte Teknoloji ve İnovasyon Fonu ile Bölgesel Kalkınma Fonu'nun kullanımına yönelik usul ve esasların çıkmasını müteakip girişimcilerin söz konusu fonlardan yararlanmasına yönelik çalışmalara başlanacaktır.

- ***Girişimcilik TD:***

Yeni Nesil Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı özel amaçları ile uyumlu olmak şartı ile bölgedeki kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşların kurumsal kapasite geliştirme, farkındalık yaratma ve işbirliği geliştirme faaliyetlerine yönelik projelerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır.

3.4.6. Önemli Kamu Yatırımları

Giresun ve Rize'de yapımı devam eden teknopark inşaatları, Yeni Nesil Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı ile ilişkili önemli kamu yatırımlarıdır.

3.4.7. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

Yeni Nesil Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı kapsamında AB veya dış kaynaklı programlar takip edilmekte olup uygun çağrı olması durumunda başvuru yapılacaktır. Hâlihazırda Ajans tarafından veya iştirakçi olarak herhangi bir dış kaynaklı proje yürütülmemektedir.

3.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

SOP'un uygulama süresi 48 ay öngörülmüş olup gantt şeması aşağıda yer almaktadır:

Tablo 10.Yeni Nesil Girişimcilik SOP Gantt Şeması

Bileşen	2021				2022				2023				2024			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1. İşbirliği ve Koordinasyon Faaliyetleri																
1.1. Girişimcilik ve melek yatırım ağları konusunda faaliyet gösteren ulusal ve uluslararası ağlar ile işbirlikleri geliştirilmesi																
1.2. Bölgede girişimcilik alanında hali hazırda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar arasında işbirlikleri geliştirilmesi																
1.3. Bölgede düzenli koordinasyon toplantıları gerçekleştirilmesi																
2. Kapasite Geliştirme Faaliyetleri																
2.1. İlk ve orta öğrenim öğretmenlerinin girişimcilik yetkinliklerini artırmaya yönelik eğitimler verilmesi																
2.2. İlk ve orta öğrenim düzeyindeki öğrencilerin girişimcilik yetkinliklerini artırmaya yönelik eğitimler verilmesi																
2.3. Girişimcilere ve geleceğin girişimcilerine hizmet veren kuruluşların hizmet kalitesinin artmasına yönelik eğitimler düzenlenmesi																
2.4. Yurtiçi iyi uygulama örneklerinin beceri-tasarım atölyeleri, işgem, kuluçka ve hızlandırıcılar vb kuruluşlarla birlikte incelenmesi																
2.5. TR90 Mentör Havuzu oluşturmak üzere gönüllülere mentörlük eğitimlerinin verilmesi																
3. Tanıtım ve Yatırım Destek Faaliyetleri																
3.1. İlkokul, ortaokul, lise ve üniversitelerde girişimciliği teşvik edecek ve farkındalık oluşturacak organizasyonlar düzenlenmesi																
3.2. Hemşeri yatırımcılığı gönüllülerini melek yatırımcılık hakkında bilgilendirmek																
3.3. Melek ve Hemşeri Yatırımcılığı Zirvelerinin düzenlenmesi																
4. Destekleme Faaliyetleri																
4.1. Bölge illerinde girişimcilik ekosisteminin desteklenmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması için destek programı içerikleri oluşturulması,																

3.6. İzleme ve Değerlendirme

Genel Sekreter, Ajans Birim Başkanları ve SOP'un koordinasyonundan sorumlu personel tarafından üç ayda bir gerçekleştirilen toplantıda her bir faaliyetin izlemesi ve değerlendirmesi yapılır. SOP ilerleme durumu her altı ayda bir Ajans Yönetim Kurulu'nun dikkatine sunulur. Programın ana yürütücüsü Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'dır.

Tablo 11. Yeni Nesil Girişimcilik SOP 2021 Faaliyetleri

Bileşen Kodu	Bileşen Adı
1.2.	Bölgede girişimcilik alanında hali hazırda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar arasında işbirlikleri geliştirilmesi
1.3.	Bölgede girişimcilere hizmet veren kurum ve kuruluşlarla, ekosistemin sürdürülebilir gelişimine yönelik ihtiyaçların gözlenmesi ve fırsatların değerlendirilmesine yönelik düzenli koordinasyon toplantıları gerçekleştirilmesi
2.1.	İlk ve orta öğrenim öğretmenlerinin girişimcilik yetkinliklerini artırmaya yönelik eğitimler verilmesi
2.2.	İlk ve orta öğrenim düzeyindeki öğrencilerin girişimcilik yetkinliklerini artırmaya yönelik eğitimler verilmesi
2.3.	Girişimcilere ve geleceğin girişimcilerine hizmet veren beceri-tasarım atölyeleri, İŞGEM, kuluçka ve hızlandırıcılar vb. kuruluşların hizmet kalitesinin artmasına yönelik eğitimler (eğitici eğitimi) düzenlenmesi
2.4.	Yurtiçi iyi uygulama örneklerinin beceri-tasarım atölyeleri, işgem, kuluçka ve hızlandırıcılar vb kuruluşlarla birlikte incelenmesi
3.1.	İlkokul, ortaokul, lise ve üniversitelerde girişimciliği teşvik edecek ve farkındalık oluşturacak organizasyonlar düzenlenmesi
4.1.	Bölge illerinde girişimcilik ekosisteminin desteklenmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması için destek programı içerikleri oluşturulması,

4. Kırsal Kalkınma Sonuç Odaklı Programı

4.1. Amaç

Kırsal nüfusun ekonomik refahının artırılması

- Özel Amaç 1: Üreticiler arasında işbirliğinin geliştirilmesi
- Özel Amaç 2: Yöresel ürünlerden elde edilen katma değerin artırılması

4.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TR90 Bölgesi yüksek kırsallık oranına sahiptir; nüfusunun istihdamın %45,4'ü tarım sektöründe gerçekleşmesine karşın bölgesel hasılanın sadece %11'i tarım sektöründe üretilmektedir.

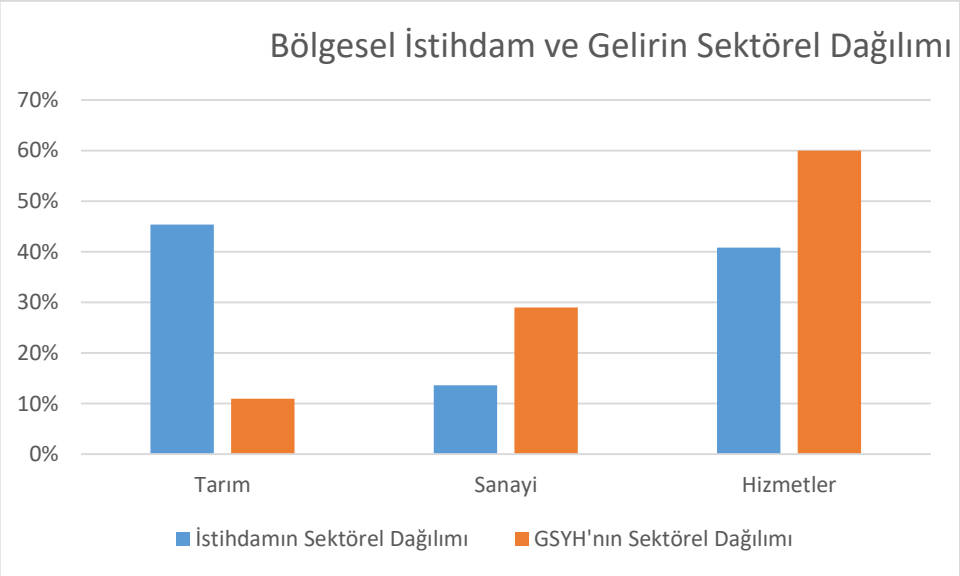

Kaynak: TÜİK, 2019 (İstihdam verileri 2019 yılını, gelir verileri ise 2018 yılını yansıtmaktadır)

Bu durum tarım sektöründe katma değeri yüksek üretim yapılamadığının ve kişi başına düşen gelirin sanayi ve hizmetler sektörüne göre çok daha az olduğunu göstermektedir. Bölgemizde yaşayan kırsal nüfusun büyük bir kısmı göç etmeye adaydır. Bu nedenle kırsal kalkınma Ajans tarafından öncelik verilen konular arasında yer almaktadır.

11. Kalkınma Planı'na göre kırsal kalkınma alanında temel amaç sürdürülebilir kırsal kalkınma anlayışıyla, üretici birlikleri ve aile işletmelerinin üretim kapasitesinin ve kırsal işgücünün istihdam edilebilirliğinin artırılması, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, yoksullukla mücadele ile kırsal toplumun düzenli ve yeterli gelir imkânlarına kavuşturularak refah düzeyinin artırılması ve nüfusun kırsalda tutundurulmasıdır. Bu amaç kapsamında aşağıdaki politikalar belirlenmiştir:

- 708. Kırsal alanda yaşam standartlarının yükseltilmesi için kırsal kalkınmaya ilişkin kurumsal ve yerel kapasitenin geliştirilmesi sağlanacak, kadınlara, genç çiftçilere vb. gruplara pozitif ayrımcılık uygulanması sağlanacak, üretici örgütlerinin sosyal dayanışma, işbirliği, eğitim ve finansman konularında öncü kurumlar olması sağlanacaktır.
- 708.1. Kırsal kalkınma destekleri kapsamında aile işletmeleri ile küçük ve orta ölçekli üreticilerin üretim ve finansal yapısını güçlendirmek ve ölçek ekonomilerinden faydalanılmasını sağlamak üzere

örgütlenmeleri teşvik edilecek; üretim ve lojistik altyapıları ile markalaşma ve pazarlama faaliyetlerinin iyileştirilmesi sağlanacaktır.

- 708.2. Kırsalda yaşam kalitesini artırmaya, kırsalı korunan, yaşanan ve üreten alanlar haline getirmeye yönelik çevresel destek ve teşvikler artırılacaktır.
- 709. Kırsal toplumun beşeri sermayesinin geliştirilmesi ve yoksulluğun azaltılması kapsamında köylerde yoksullukla mücadele çalışmaları üretim ve istihdam odaklı sürdürülecektir.

Bununla birlikte kırsal kalkınma 2014-2023 TR90 Bölge Planı'nda da önemli bir yer tutmaktadır. Plandaki **"Kırsal Odaklı Zenginlik ve Mutluluk"** ekseninde aşağıdaki amaçlar belirlenmiştir:

- Amaç 3.1 Kır ve kent bağlantılarını güçlendirme yoluyla kırsal nüfusu yerinde tutmak
- Amaç 3.2 Tarım, hayvancılık ve su ürünlerinde etkin kaynak kullanımı ile üreticinin düzenli gelir elde etmesini ve yüksek refah seviyesine ulaşmasını sağlamak
- Amaç 3.3 Ormancılıkta sürdürülebilirliği katılımcılıkla sağlamak ve ormandan sağlanan geliri artırmak
- Amaç 3.4 Bölgenin yöresel ve niş ürünlerinin üretimini desteklemek

Söz konusu amaçlar Kırsal Kalkınma Sonuç Odaklı Programı'nın gerekçesini oluşturmaktadır.

Bölge'nin rekabet edebilirliği, harekete geçirilecek birçok kaynak barındıran kırsal alanın ve kırsal kalkınma dinamiklerinin doğru anlaşılması ve bu dinamiklerden azami ölçüde istifade edilmesine bağlıdır. DOKA kırsal kalkınmaya, kırsal alan ve kentsel alan arasındaki bağlantıların güçlendirilmesi, kırsallık oranı yüksek alt bölgelerin potansiyellerinden azami ölçüde istifade edilmesi, üretim süreçlerinde yenilikçi yöntemler kullanılması, katma değerin artırılması, koruma-kullanma dengesi sağlanması, gelirin artırılması ve örgütlenmenin geliştirilmesi ilkeleriyle yaklaşmaktadır.

Sonuç Odaklı Program kapsamında kırsalda nüfusun azalması, kırsalda bulunan küçük ölçekli üretici ile kent tüketicisi arasındaki bağlantı sorunları, tarım sektöründe etkin kaynak kullanımı sorunları, etkin arazi büyüklüğü sorunları, muhafaza - paketleme - işleme tesisi sorunları ve yöresel ve niş ürünlerin üretiminde finansal kaynaklara erişim ve markalaşmaya ilişkin sorunların bir kısmına odaklanılmıştır.

Bu sorunların çözümüne yönelik iki özel amaç belirlenmiştir;

- Özel Amaç 1: Üreticiler arasında işbirliğinin geliştirilmesi
- Özel Amaç 2: Yöresel ürünlerden elde edilen katma değerin artırılması

• Üreticiler arasında işbirliğinin geliştirilmesi

Üreticiler arasında işbirliğinin geliştirilmesi dünyanın birçok yerinde kırsal refahının artmasına büyük faydalar sağlamışlardır. Bu alanda ülkemizde de başarılı örnekler olmakla birlikte genel bir başarıdan söz etmek güçtür. Bölgemizin durumunun ise ülkemizin bulunduğu seviyenin de gerisinde olduğu değerlendirilmektedir. Üreticiler arasında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik yeni yaklaşımlar geliştirmek, ortaya yeni modeller koymak ve bunları yaygınlaştırmak elzemdir. Bu kapsamda belediyelerin etkin kırsal kalkınma aktörleri olarak konumlandırılması stratejik bir hedef olarak belirlenmiştir.

Belediyelerin temsil gücü, maddi, fiziki ve idari kapasitesinin kırsal kalkınma alanında fayda sağladığı örnekler gün geçtikçe artmaktadır. Bölgemizde de görülen çabaların Ajans politikalarıyla uyumlu ve birbirini destekler şekilde gelişmesi için kırsal kalkınma çalışmaları yürüten belediyelerle işbirliğinin geliştirilmesi önem arz etmektedir. İşbirliği alanında yürütülen çalışmaların akamete uğramasının sebeplerinin ortadan kaldırılması ve işbirliği yapılarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasında belediyelerin stratejik roller üstlenebileceği değerlendirilmektedir.

Kooperatifler başta olmak üzere üreticilerin birlik içinde ortak faydalarını gözeten yapılar kurulmasında veya bu yapıların sürdürülebilirliğinin sağlanmasında çözümü güç sorunlar yaşanan yerlerde ise merkezinde belediye şirketlerinin olduğu yeni işbirliği modellerinin kırsal kalkınmaya önemli faydalar sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

- ***Yöresel Ürünlerden Elde Edilen Katma Değerin Artırılması***

Yerel ekonomilerin geçmişinin en önemli öğeleri olmalarına rağmen endüstrileşmeyle beraber yaşanan ekonomik ve sosyolojik dönüşümler neticesinde yöresel ürünlerin üretildikleri bölgeye sağladığı katma değeri hızla azalmıştır. Yaşanan bu kayıp en çok endüstrileşmeye geç kalmış bölgelerde kendini göstermektedir. Bu bölgelerden bir tanesi de şüphesiz Doğu Karadeniz'dir. Yöresel ürünlerin yerel kalkınmadaki rolünü artırmak için çağdaş yöntemlerle kapsayıcı ve ısrarlı politikaların uygulanması elzemdir. Bu kapsamda yöresel ürünlerin katma değerinin artırılmasında coğrafi işaretin etkin kullanımı stratejik bir hedef olarak belirlenmiştir.

Coğrafi işaretli ürünlerin etkin kullanımı, üretildikleri bölgelerin ekonomisinin gelişmesine böylece istidamın arttırılmasına ve yaşam şartlarının iyileştirilmesine önemli katkılar sunmaktadır. Coğrafi işaret bölgenin marka kimliğinin desteklenmesi açısından da bölgeye ekonomik sosyal ve kültürel faydalar sağlamaktadır.

Sonuç odaklı program kapsamında coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi, örgütlenmenin teşvik edilmesi ve etkin tanıtım, pazarlama faaliyetleri yürütülmesi planlanmaktadır. Diğer yandan kırsal kalkınma iletişim çalışmaları kapsamında coğrafi işaretli ürünler alanında iyi uygulamaların yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

4.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Tablo 12. Temel Performans Göstergeleri

	Gösterge Adı	Birim	Mevcut	Hedef	Doğrulama Kaynağı	İlgili Özel Amaç(lar) #
1	Kurulan veya geliştirilen üreticiler arası işbirliği sayısı	Adet	0	5	Resmi belgeler	1
2	Katma değeri artırılan ürün sayısı	Adet	0	5	İlgili araştırmalar	2

Tablo 13. Çıktı Performans Göstergeleri

Bileşen Kodu	Bileşen Adı	Çıktı Göstergesi	Birim	Hedef	2021 Hedef	Tamamlanma Dönemi	Katkı Sağlanacak Sonuç Göstergesi
1.1.	Belediyelerin Etkin Kırsal Kalkınma Aktörleri Olarak Konumlandırması Stratejisi	Rapor sayısı	Adet	1	1	2021/4	1
1.2.	Üretim/pazarlama alanında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik iş planı	İş planı sayısı	Adet	1	-	2022/2	1
1.2.	Kadın kooperatiflerinin geliştirilmesine yönelik iş planı	İş planı sayısı	Adet	1	-	2022/2	1
1.3.	Tarımsal üretimin geliştirilmesinde belediye şirketlerinin rolüne yönelik iş planları	İş planı sayısı	Adet	1	-	2022/2	1
1.4.	Coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi için iş planları	İş planı sayısı	Adet	3	-	2022/2	2
2.1.	'Belediyelerin etkin kırsal kalkınma aktörleri olarak konumlandırması stratejisi' tanıtım ve bilgilendirme toplantıları	Toplantı sayısı	Adet	20	20	2021/4	1
2.2.	Kurumlar Arası Koordinasyonun Sağlanmasına Yönelik Çalışmalar	Yıl içerisinde gerçekleştirilen toplantı sayısı	Adet	18	6	2023/4	1

Bileşen Kodu	Bileşen Adı	Çıktı Göstergesi	Birim	Hedef	2021 Hedef	Tamamlanma Dönemi	Katkı Sağlanacak Sonuç Göstergesi
3.1.	Belediyelerin kırsal kalkınma alanında kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi	Teknik destek sayısı	Adet	15	5	2023/4	1
3.2.	Coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi	Teknik destek sayısı	Adet	10	3	2023/4	2
4.1.	Coğrafi İşaretli Ürünler Tanıtım ve Pazarlama Portalı kurulması	Ürün sayısı	Adet	30	30	2023/4	1
4.2.	Yörex ve ATO Coğrafi İşaretler fuarlarına yönelik hazırlık faaliyetleri	Katılım sağlanan fuar sayısı	Adet	4	1	2023/4	2
4.3.	İletişim çalışmaları	Video sayısı	Adet	30	10	2023/4	1, 2
4.3.	İletişim çalışmaları	Sosyal medya kampanyası	Adet	1	1	2023/4	1, 2
5.1.	Ajans destek programlarının hazırlık ve uygulama çalışmalarının yürütülmesi	Destek programı sayısı	Adet	4	-	2023/4	1,2
5.2.	AB Proje faaliyetlerinin yürütülmesi	Tamamlanan AB Projesi sayısı	Adet	1	-	2022/4	1,2

4.4. Proje ve Faaliyetler

4.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

- ***Belediyelerin Etkin Kırsal Kalkınma Aktörleri Olarak Konumlandırması Stratejisi***

Ülkemizin kırsal kalkınmasında giderek daha fazla rol üstlenen belediyelerin bu durumunun kavramsallaştırılarak bölgemizdeki belediyelerin kırsal kalkınma alanında daha fazla rol üstlenmesi, üreticiler arası işbirliği yapıların sürdürülebilirliğinin sağlanmasına katkı sunması veya yeni işbirliği yapılarının hayata geçirilmesinde stratejik roller üstlenmelerinin sağlayacağı faydaları ve model önerilerini içeren bir strateji dokümanı hazırlanması planlanmaktadır.

- ***Üretim/pazarlama alanında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik pilot bölgeler için iş planı hazırlanması***

Üreticiler arasında işbirliğinin geliştirilmesi dünyanın birçok yerinde kırsal refahının artmasına büyük faydalar sağlamışlardır. Bu alanda ülkemizde de başarılı örnekler olmakla birlikte genel bir başarıdan söz etmek güçtür. İşbirliği alanında yürütülen çalışmaların akamete uğramasının sebeplerinin ortadan kaldırılması ve işbirliği yapılarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasında belediyelerin stratejik roller üstlenebileceği değerlendirilmektedir.

Belediyelerin etkin kırsal kalkınma aktörleri olarak konumlandırması stratejisi çerçevesinde üretim/pazarlama alanında işbirliğinin ve kadın kooperatiflerinin geliştirilmesinde belediyelerin alabileceği rollere ilişkin geliştirilecek model önerilerine yönelik örnek saha uygulamaları yapılacaktır. Bu kapsamda ilgili işbirliği yapısına ihtiyaç duyduğu değerlendirilen iki ilçede kapsamlı analiz ve raporlama çalışmaları yürütülecek olup, ayrıntılı iş planları hazırlanacaktır. Bu örnek uygulamaların teknik destek programıyla yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

- ***Tarımsal üretimin geliştirilmesinde belediye şirketlerinin rolüne yönelik iş planları***

Kooperatifler başta olmak üzere üreticilerin birlik içinde ortak faydalarını gözeten yapılar kurulmasında veya bu yapıların sürdürülebilirliğinin sağlanmasında çözümü güç sorunlar yaşanan yerlerde merkezinde belediye şirketlerinin olduğu yeni işbirliği modellerinin kırsal kalkınmaya önemli faydalar sağlayabileceği

değerlendirilmektedir. Belediyelerin etkin kırsal kalkınma aktörleri olarak konumlandırması stratejisi çerçevesinde bu amaçla geliştirilecek olan model önerisine yönelik örnek saha uygulaması yapılacaktır. Bu kapsamda ilgili işbirliği yapısı türüne daha fazla ihtiyaç duyduğu değerlendirilen bir ilçede belediye ile işbirliği içinde kapsamlı analiz ve raporlama çalışmaları yürütülecek olup, ayrıntılı iş planı hazırlanacaktır. Bu örnek uygulamanın teknik destek programıyla yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

- ***Coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi için iş planları***

Coğrafi işaretlerin etkin kullanımı stratejisi eylemlerinden biri olarak, coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesine yönelik örnek uygulamalar kapsamında analiz ve raporlama çalışmaları yürütülecek olup, ayrıntılı iş planları hazırlanacaktır. Örnek uygulamaların teknik destek programıyla yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

4.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

- ***Belediyelerin etkin kırsal kalkınma aktörleri olarak konumlandırması stratejisi' tanıtım ve bilgilendirme toplantıları***

Belediyelerin temsil gücü, maddi, fiziki ve idari kapasitesinin kırsal kalkınma alanında fayda sağladığı örnekler gün geçtikçe artmaktadır. Bölgemizde de görülen çabaların Ajans politikalarıyla uyumlu ve birbirini destekler şekilde gelişmesi için kırsal kalkınma çalışmaları yürüten belediyelerle işbirliğinin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede ortaya konulacak stratejinin hazırlık sürecinde interaktif bir yöntem takip edilerek bir yandan belediyeler Ajansımızın çalışmaları hakkında bilgilendirilirlerken bir yandan da belediyelerin konuya yaklaşımları ve fikirleri ilk ağızdan dinlenmiş olacaktır.

- ***Kurumlar Arası Koordinasyonun Sağlanmasına Yönelik Çalışmalar***

Kırsal kalkınma konusuyla ilgili kurum ve kuruluşlara yönelik yerel, bölgesel düzeyde veya yerel, bölgesel kuruluşların merkezi kuruluşlarla iletişiminin ve işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmasının mükerrer uygulamaların önlenmesi, tecrübe ve bilgi paylaşımı gibi birçok konuda faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Kırsal kalkınma alanında faaliyet gösteren kurumların mükerrer çalışmalar yapmasının önüne geçmek ve mevcut çalışmaları Ajansın kırsal kalkınma perspektifine uygun hale dönüştürmek amacıyla bölgesel koordinasyon sağlanması planlanmaktadır.

4.4.3. Kapasite Geliştirme

- ***Belediyelerin kırsal kalkınma alanında kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi***

Belediyelerin kırsal kalkınma alanında kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi, belediyelerin etkin kırsal kalkınma aktörleri olarak konumlandırması stratejisi çerçevesinde geliştirilecek model doğrultusunda örnek uygulamalar ve bu uygulamaları yaygınlaştırmaya yönelik teknik destek faaliyetlerinin önemli bir bileşenidir.

- ***Coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi***

Coğrafi işaretlerin etkin kullanımı stratejisi eylemlerinden biri olarak, coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesine yönelik iki örnek uygulama kapsamında analiz ve raporlama çalışmaları yürütülecek olup, ayrıntılı iş planları hazırlanacaktır. Örnek uygulamaların teknik destek programıyla yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

4.4.4. Tanıtım ve Yatırım Destek

- ***Coğrafi İşaretli Ürünler Tanıtım ve Pazarlama Portalı Kurulması***

Geçimlik üretim nedeniyle sermaye birikiminin veya geniş üretici gruplarını kapsayan yeterince örgütlü yapının bulunmayışı coğrafi işaretli ürünlerin tanıtım ve pazarlamasında bir zafiyete yol açmaktadır. Bu alanda Ajansın doğrudan rol alarak bu boşluğu bir ölçüde doldurmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir.

- ***Yörex ve ATO Coğrafi İşaretler Fuarlarına Katılım***

Ülkemizde yöresel ürünler alanında düzenlenen en büyük fuarlar olan YÖREX ve ATO Coğrafi İşaretler Fuarlarına katılım sağlanması planlanmaktadır.

- ***İletişim çalışmaları***

Ajansların çalışmalarının paydaşları yoğun iletişim ve etkileşim halinde sürdürülmesinin önemi kritiktir. Bu nedenle içeriği kısa ve çabuk anlaşılır videolar hazırlanarak, sosyal medya tanıtım imkanlarının kullanılması yoluyla kırsal kalkınma paydaşlarımızın ve kırsalda yaşayan vatandaşlarımızın sürece katılımının teşvik edilmesi planlanmaktadır.

4.4.5. Ajans Destekleri

Ek kaynak bulunması durumunda Kırsal Kalkınma, GÖKDES isimli iki mali destek programı çağrısı ile bir adet Gıda Arz Güvenliği konusunda finansman desteğine çıkılması ve 1 Köy 1 Ürün Güdümlü Projesi'nin geliştirilmesi planlanmaktadır.

- ***Kırsal Kalkınma TD:***

Belediyelerin etkin kırsal kalkınma aktörleri olarak konumlandırılması stratejisi kapsamında aşağıda ifade edilen alanlarda belediyelerin kurumsal kapasitelerini geliştirme ve bu çalışmalara danışman desteği vermek suretiyle teknik destek sağlamayı planlamaktadır.

- Tarımsal üretimin geliştirilmesinde belediye şirketleri
- Üretim/pazarlama alanında işbirliğinin geliştirilmesi
- Kadın kooperatiflerinin geliştirilmesi

coğrafi işaretlerin etkin kullanımı stratejisi kapsamında ise

- Coğrafi işaretli ürün üreticilerinin örgütlenmesi,
- Coğrafi işaret denetim sürecinin iyileştirilmesi,
- Tescil belgesinin iyileştirilmesi,
- Dijital pazarlamanın geliştirilmesi
- Tedarik zincirinin iyileştirilmesi,
- Yönetişim,

alanlarında teknik destek verilmesi öngörülmektedir.

4.4.6. Önemli Kamu Yatırımları

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen kamu yatırımı bulunmamaktadır.

4.4.7. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

2020 yılında sözleşmesi imzalanacak Black Sea Basin Geographical Indications Network (BS GIN)- Karadeniz Coğrafi İşaretler Ağı Projesi kapsamında 2021 yılında aşağıdaki faaliyetlerin gerçekleştirilmesi planlanmaktadır:

- ***Doğu Karadeniz Coğrafi İşaretli Ürünler Tırı***

Üreticilerle tüketicilerin büyük şehirlerde aracısız olarak buluşması ve aynı zamanda Ajansın coğrafi işaret alanında yürüttüğü çalışmaların geniş kitlelere ulaştırılarak kamuoyu yaratılması hedeflenmektedir.

- ***Sosyal Medya Reklam Kampanyası***

Coğrafi işaretli ürünlere yönelik hazırlanan tanıtım materyallerinin, dijital pazarlama ile ilişkili şekilde bir halkla ilişkiler politikası çerçevesinde sosyal medya üzerinden geniş kitlelere ulaştırılması planlanmaktadır.

- ***Doğu Karadeniz Coğrafi İşaretli Ürünler Zirvesi***

Coğrafi işaretler alanındaki paydaşlarımızın birbirleriyle ve bölge dışı aktörlerle etkileşim içinde bulunması, ulusal ve uluslararası alanda yaşanan gelişmeleri takip etmesi amacıyla etkinlikler düzenlenmesi

- ***İtalya ve Fransa İş inceleme ziyaretleri***

İlgili çalışanlarımızın ve paydaşlarımınız coğrafi işaretler alanında dünyanın en başarılı iki ülkesi olarak kabul edilen İtalya ve Fransa'ya iş inceleme ziyareti gerçekleştirmesi planlanmaktadır.

- ***Üreticilere Yönelik Eğitimler***

Üreticilerimizin teknik ve beşeri kapasitelerini geliştirmeye yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenmesi planlanmaktadır.

4.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo 14. Kırsal Kalkınma SOP Gantt Şeması

Bileşen	2021				2022				2023			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1. Araştırma, Analiz ve Raporlama												
1.1. Belediyelerin Etkin Kırsal Kalkınma Aktörleri Olarak Konumlandırması Stratejisi												
1.2. Üretim/pazarlama alanında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik pilot bölgeler için iş planı hazırlanması												
1.3. Tarımsal üretimin geliştirilmesinde belediye şirketlerinin rolüne yönelik iş planları												
1.4. Coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi için iş planları												
2. İşbirliği ve Koordinasyon Faaliyetleri												
2.1. 'Belediyelerin etkin kırsal kalkınma aktörleri olarak konumlandırması stratejisi' tanıtım ve bilgilendirme toplantıları												
2.2. Kurumlar Arası Koordinasyonun Sağlanmasına Yönelik Çalışmalar												
3. Kapasite Geliştirme Faaliyetleri												
3.1. Belediyelerin kırsal kalkınma alanında kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi												
3.2. Coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi												
4. Tanıtım ve Yatırım Destek Faaliyetleri												
4.1. Coğrafi İşaretli Ürünler Tanıtım ve Pazarlama Portalı kurulması												
4.2. Yörex ve ATO Coğrafi İşaretler fuarlarına yönelik hazırlık faaliyetleri												
4.3. İletişim çalışmaları												
5. Tarımsal ve Kırsal Üretime Yönelik Finansal Destek Faaliyetleri												
5.1. Ajans destek programlarının hazırlık ve uygulama çalışmalarının yürütülmesi												
5.2. AB Proje faaliyetlerinin yürütülmesi												
5.2.1. Doğu Karadeniz Coğrafi İşaretli Ürünler Zirvesi'nin düzenlenmesi												
5.2.2. İtalya ve Fransa iş inceleme ziyaretlerinin hazırlık ve uygulama faaliyetleri												
5.2.3. Doğu Karadeniz Coğrafi İşaretli Ürünler Tırı hazırlık ve uygulama faaliyetleri												
5.2.4. Sosyal Medya Reklam Kampanyası çalışmalarının gerçekleştirilmesi												
5.2.5. Üreticilere Yönelik Eğitimler												

4.6. İzleme ve Değerlendirme

Genel Sekreter, Ajans Birim Başkanları ve SOP'un koordinasyonundan sorumlu personel tarafından üç ayda bir gerçekleştirilen toplantıda her bir faaliyetin izlemesi ve değerlendirmesi yapılır. SOP ilerleme durumu her altı ayda bir Ajans Yönetim Kurulu'nun dikkatine sunulur. Programın ana yürütücüsü Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'dır.

Tablo 15. Kırsal Kalkınma SOP 2021 Faaliyetleri

Bileşen Kodu	Bileşen Adı
1.1.	Belediyelerin Etkin Kırsal Kalkınma Aktörleri Olarak Konumlandırması Stratejisi
1.2.	Üretim/pazarlama alanında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik pilot bölgeler için iş planı hazırlanması
1.3.	Tarımsal üretimin geliştirilmesinde belediye şirketlerinin rolüne yönelik iş planları
1.4.	Coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi için iş planları
2.1.	'Belediyelerin etkin kırsal kalkınma aktörleri olarak konumlandırması stratejisi' tanıtım ve bilgilendirme toplantıları
2.2.	Kurumlar Arası Koordinasyonun Sağlanmasına Yönelik Çalışmalar
3.1.	Belediyelerin kırsal kalkınma alanında kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi
3.2.	Coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi
4.1.	Coğrafi İşaretli Ürünler Tanıtım ve Pazarlama Portalı kurulması
4.2.	Yörex ve ATO Coğrafi İşaretler fuarlarına yönelik hazırlık faaliyetleri
4.3.	İletişim çalışmaları
5.1.	Ajans destek programlarının hazırlık ve uygulama çalışmalarının yürütülmesi
5.2	AB Projeleri faaliyetleri

5. Kurumsal Gelişim

5.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı kapsamında performans değerlendirme, eğitim ihtiyaç analizi, çalışan beklenti ve memnuniyet araştırması, iç kontrol ve risk yönetimi gibi kurumsallaşmaya yönelik faaliyetleri içeren profesyonel danışmanlık hizmeti alınması planlanmaktadır.

5.2. İşbirliği ve Koordinasyon

Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı kapsamında herhangi bir işbirliği ve koordinasyon faaliyeti yürütülmesi öngörülmemektedir.

5.3. Kapasite Geliştirme

- Sonuç Odaklı Programlar (SOP) kapsamında belirlenen öncelik ve tedbirlere yönelik olarak ajans personeline üzerine çalıştıkları konularda uzmanlaşmalarını destekleyecek sektörel ve tematik alanlarda eğitim verilmesi öngörülmektedir. YDO personelinin de yönetim danışmanlığı kapsamında bilgi ve tecrübesini geliştirmek üzere hizmet alımı yoluyla uygulamalı eğitimler verilmesi planlamaktadır.
- İş verimliliğinin sağlanması adına kurumsallaşmaya yönelik yazılım altyapısının güçlendirilmesi ve yazılım ve lisans destek paketlerinin alınması öngörülmektedir.

5.4. Tanıtım Faaliyetleri

Ajansın tanıtımını ve bilinirliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak için web sitesi ve sosyal medya hesapları etkin yönetilecek olup DOKA dergisinin yayınlanması ve günlük ve aylık medya takip hizmetinin yapılması yoluyla medya ile ilişkiler artırılacaktır. Söz konusu bütçe genel idari faaliyetlerin gerçekleştirilmesi kaleminden karşılanacaktır.

5.5. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı programı kapsamında herhangi bir AB projesi veya dış kaynaklı program yürütülmemekte olup diğer AB projeleri için ayrılacak olan eş finansman bu başlık altında gösterilmiştir.

5.6. Diğer Proje ve Faaliyetler

2021 yılında 10 uzman, 1 iç denetçi ve 1 hukuk müşaviri alımı yapılması planlanmaktadır. Personel maaş ödemelerine, 2021 yılında alınması planlanan yeni personelin tahmini maaşları da dahil edilmiştir. Personel maaş ve tediye ödemeleri, hizmet alımları ve proje ödemeleri KMYB tarafından gerçekleştirilecektir.

Ajansta bulunan demirbaşların bakım onarımları, yeni gelecek personel için gerekli demirbaşların alımı ve ofislerin tadilatı ile süreli lisansa sahip hakların yenilenmesi bu kapsamda gerçekleştirilecektir. 2021 yılı içerisinde herhangi bir yeni taşınmaz mal temini planlanmamaktadır. Bununla birlikte mevcut taşınmazlar üzerinde tadilatlar yapılacak ve mutat bakım onarımları sağlanacaktır. Bunun haricinde Ajans 2020 yılında rutin faaliyetlerini sürdürmek amacıyla bir dizi hizmet alımı ve tüketim malzemesi temini gerçekleştirecek olup bu kapsamdaki belli başlı faaliyetler geçici süreyle yapılacak temizlik ve güvenlik hizmeti ile haberleşme, ulaşım, ofis kullanım, toplantı organizasyon, temsil ağırlama ve benzeri faaliyetlerdir.

2021 yılında ilana çıkılması durumunda MDP'lerin bilgilendirme, değerlendirme, BD vb program yönetimi süreçleri ile projelerin izlenmesine yönelik operasyonlar bu başlık altında bütçelendirilmiştir.

Ayrıca, ajans personelinin eğitim, toplantı, bakanlıklardaki görüşmeler, bilgilendirme, çalıştay vs gibi operasyonlar kapsamında bulunmayan her türlü şehir dışı görevlendirmelerine yönelik giderler genel yönetim hizmetleri altında değerlendirilecektir.

	Faaliyet Adı
1	Personele ihtiyaçları doğrultusunda eğitim verilmesi
2	Kurumsal danışmanlık hizmeti
3	Personel maaş ödemeleri
4	Bilgi işlem altyapısının ajans ihtiyaçları kapsamında güçlendirilmesi
5	Genel idari faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi
6	MDP Bilgilendirme, Proje İzleme ve değerlendirme operasyonlarının gerçekleştirilmesi
7	Personelin operasyon dışı görevlendirme faaliyetleri

6. Yerel Kalkınma Fırsatları

6.1. Amaç

Ajansın planlamada ihtiyaç duyacağı nitelikli analiz çalışmaları, araç-yöntem ve uygulamaların temin edilmesi; yatırımcılara daha iyi hizmet verilebilmesi, bölgesel kalkınma için önemli proje önerileri geliştirmek ve bu projeler fon bulmak amaçlanmaktadır.

6.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

	Faaliyet Proje Adı
1	Sosyal Arayüz Platformu
2	Proje havuzunun ön fizibilitelerinin - fizibilitelerinin hazırlanması
3	Ajansın başvuru sahibi, ortağı veya iştirakçisi olduğu projeler kapsamında yurtiçi ve yurtdışı etkinliklere katılım sağlanması
4	Sınır ülkeler hakkında çalışmalar – Kafkas Masası
5	Özel sektöre yönelik yönetim danışmanlığı konusunda danışmanlık verilmesi
6	Bölgedeki işletmede yalın üretim hakkında bilgilendirme yapmak
7	2021 Yılı Yatırım Zirvesi
8	Mavi Ekonomi İşbirliği Ağı : Mavi Ekonomi ve Mavi Büyüme kapsamında yatırım, inovasyon, araştırma, sektörel ve sektörlerarası işbirlikleri, etkileşim ve sinerjileri arttıracak bir işbirliği ağının kurulmasının teşviki ve organize edilmesi
9	Mavi Ekonomi – Sürdürülebilir Mavi Büyüme için Deniz kirliliği ölçüm ve yönetimi için yenilikçi ve döngüsel ekonomiye yönelik yöntemler (karasal ve denizsel)
10	Mavi Ekonomi 'hakkında bilinç artırma ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesine yönelik eğitimler
11	Güdümlü Proje Önerileri
12	TD

TR90 bölgesi, sosyal sermayenin en zayıf olduğu bölgelerden birisidir. Bu nedenle özel sektör işletmeleri ve bölgedeki kurum ve kuruluşlar iyi uygulama örneklerinden ve bilgi transferinden yeterince yararlandırılamamaktadır. Aynı zamanda, taşra bölgelerindeki gelişimin ve yenilikçiliğin metropollere göre daha kısıtlı ve yavaş olması nedeni ile kamu kurum ve kuruluşlarının bu yöndeki girişimleri büyük önem taşımaktadır. 2014 – 2023 TR90 Bölge Planı'nın "Strateji 1.5-5: Bölge'de özellikle ihtiyaç duyulan konularda danışmanlık hizmetleri kapasitesinin geliştirilmesi" stratejisi doğrultusunda bölgesel kalkınmada önem arz eden alanlarda danışmanlık ihtiyacının Ajans eliyle giderilmesine odaklanılarak orta ve uzun vadede ajansının katalizör ve koordinatör rolü geliştirilmelidir. Bununla birlikte, yatırımcıların doğru yönlendirilebilmeleri açısından Ajanslarda ilgili birimlerde çalışan personelin yatırımcıların ihtiyaç duyduğu desteği ve yönlendirmeyi yapabilmesi konusundaki kapasiteleri de güçlendirilmelidir. Yerel Kalkınma Fırsatları

kapsamındaki faaliyetlerin büyük çoğunluğu bu doğrultuda planlanmış olup faaliyet gerekçeleri aşağıda detaylandırılmıştır:

- DOKA tarafından hayata geçirilen ve sosyal projeler ve destekçileri bir araya getirecek web tabanlı arayüz HAYDE Platformu'nun site yönetimi ve bakım anlaşması, sosyal medya yönetimi vb faaliyetlerin gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.
- 2 numaralı faaliyetlerde oluşturulan proje havuzunda yatırıma dönüşme potansiyeli yüksek proje önerilerinin yatırımcılara sunulmak üzere fizibilite/ön fizibiliteleri hazırlanacaktır.
- 3 numaralı faaliyet, Ajansın başvuru sahibi, ortağı veya iştirakçisi olduğu projeler kapsamında yurtiçi ve yurtdışı etkinliklere katılım sağlanmasına yönelik hazırlanmıştır. Söz konusu etkinliklerin tarihleri ve katılımcıları plan hazırlık sürecinde bilinmediğinden dolayı faaliyet olarak ayrıca belirtilmektedir.
- 4 numaralı faaliyet, TR90 ile sınırı bulunan ve ticari ilişkilerin gelişme potansiyeli taşıdığı Kafkas coğrafyasına yönelik komşu bölgeler ile işbirliği halinde araştırma raporu yapılması, işbirlikleri kurulması ve/veya platform kurulması faaliyetlerini içermektedir. İşbirliği kurulması kapsamında Kafkas coğrafyasına yapılacak yurtdışı ziyaretler de faaliyet bütçesine dahil edilmiştir.
- Bölgesel tecrübeler girişimcilere salt eğitim hizmeti verilmesinin yeterli olmadığını, farkındalık da oluşturmak gerektiğini göstermektedir. 5 ve 6. faaliyetler, Kalkınma Ajansları 2020 yılı teması olarak belirlenen yönetim ve işletme danışmanlığı ile kaynak verimliliği hususlarında yürütülmesi öngörülen faaliyetlere yöneliktir. Firmalarda dönüşümün sağlanabilmesi için firmaların talebi doğrultusunda eğitimle birlikte uygulamalı nitelikli danışmanlık ve teknik destek verilmesi yönünde faaliyetlerin şekillendirilmesi planlanmaktadır.
- 7 numaralı faaliyet, kalkınma ajansları ile ortak düzenlenecek yatırım zirvesi organizasyonuna ilişkin çalışmaları kapsamaktadır.
- Mavi ekonomi (Blue Economy/Blue Growth) ve dijital dönüşüm Avrupa Birliğinin önemli gündem maddeleri olarak programlara girmiş olup bu alanlarda oldukça fazla aktivite ve proje desteklenecektir. 8-10 arası numaralı faaliyetlerde söz konusu çağrılardan yararlanmak, uyum için bölge gerekliliklerini belirlemek ve ilerleyen dönemlerde ajansın üzerine çalışacağı SOP'lara altlık oluşturması adına bir dizi araştırma faaliyetinin, farkındalık çalışmalarının yürütülmesi ve işbirliklerinin geliştirilmesi planlanmaktadır.

Teknik Destek ile yerel yönetimlerin başta planlama çalışmaları ile bölge plan ve programlarını uygulayıcı veya yerel kalkınma kapasitelerini artırıcı faaliyetler, yerel ve bölgesel kalkınmaya katkıda bulunabilecek çalışmalar, bölgede hizmet kalitesinin geliştirilmesi, insan kaynağı, kurumsallaşma ve dış ticaret kapasitesinin artırılmasına yönelik eğitim ve danışmanlık ihtiyacının giderilmesi konularına destek verilmesi planlanmaktadır.

6.3. Faaliyetler, Sonuç ve Çıktı Hedefleri

	Faaliyet Proje Adı	Gösterge	Birim	Hedef
1	Sosyal Arayüz Platformu	Platform Sayısı	Adet	1
2	Proje havuzunun ön fizibilitelerinin hazırlanması	Rapor Sayısı	Adet	10
3	Ajansın başvuru sahibi, ortağı veya iştirakçisi olduğu projeler kapsamında yurtiçi ve yurtdışı etkinliklere katılım sağlanması	Ziyaret Sayısı	Adet	6
4	Sınır ülkeler hakkında çalışmalar – Kafkas Masası	Platform Sayısı	Adet	1
5	Özel sektöre yönelik yönetim danışmanlığı konusunda danışmanlık verilmesi	Danışmanlık Sayısı	Adet	15
6	Bölgedeki işletmede yalın üretim hakkında bilgilendirme yapmak	Bilgilendirme Sayısı	Adet	30
7	2021 Yılı Yatırım Zirvesi	Zirve Sayısı	Adet	1
8	Mavi Ekonomi İşbirliği Ağı : Mavi Ekonomi ve Mavi Büyüme kapsamında yatırım, inovasyon, araştırma, sektörel ve sektörlerarası	Toplantı Düzenlenmesi	Adet	5

	Faaliyet Proje Adı	Gösterge	Birim	Hedef
	işbirlikleri, etkileşim ve sinerjileri arttıracak bir işbirliği ağının kurulmasının teşviki ve organize edilmesi			
9	Mavi Ekonomi – Sürdürülebilir Mavi Büyüme için Deniz kirliliği ölçüm ve yönetimi için yenilikçi ve döngüsel ekonomiye yönelik yöntemler (karasal ve denizsel)	Rapor Sayısı	Adet	1
10	Mavi Ekonomi'ye yönelik bilinç artırma ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesine yönelik eğitimler	Eğitim sayısı	Adet	1
11	Güdümlü Proje Önerileri			
12	TD			
13	Geçmiş dönem proje ödemeleri			

6.4. İzleme ve Değerlendirme

Her bir faaliyetin izlemesi Genel Sekreterlik makamı tarafından görev ataması yapılan uzmanlar tarafından gerçekleştirilecektir. Gerçekleştirilen faaliyetlere dair Genel Sekreter, Ajans Birim Başkanları ve faaliyetlerden sorumlu personeller tarafından üç ayda bir gerçekleştirilen toplantıda her bir faaliyetin izlemesi ve değerlendirmesi yapılır.

6.5. Yeni Destek Programı ve Proje Önerileri ile Önceki Yıllardan Devam Eden Projeler

Merkezi bütçeden proje-program bazlı ödenek gelmesi durumunda aşağıda yer alan konularda da desteğe çıkılması planlanmaktadır. Ayrıca Bölgesel Kalkınma Fonu kapsamında yatırımcı bulunması, fona proje önerilmesi gibi konularda ajans personeli tarafından lobi çalışmaları yürütülecektir.

Destek Türü	Proje/Program Adı	Açıklama
Finansman Desteği	Net İhracat Finansman Desteği	İhracata konu mal ve hizmetler üretimine yönelik finansman destek programı uygulanması planlanmaktadır.
MDP	COVID-19 Dayanıklılık Programı	Covid 19 etkilerinin azaltılmasına yönelik özel sektöre destek verilmesi planlanmaktadır.

7. Sonuç ve Değerlendirme

DOKA tarafından 2020 yılında 3 adet sonuç odaklı program yürütülecektir:

- Doğu Karadeniz Bölgesi Turizm 2.0 Sonuç Odaklı Programı
  - TR90 Bölgesinde Bölgede turizmi yıla yayarak bölge turizm gelirlerini ve turist sayısını artırmak amacıyla oluşturulan programda hedef pazarların çeşitlendirilmesine; destinasyon yönetimi mantığıyla yeni turizm destinasyonlarının oluşturulması ve mevcutların geliştirilmesine; eko turizm, kamp karavan turizmi, toplantı ve etkinlik turizmi özelinde alternatif turizm türlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik faaliyetlere odaklanılmıştır.
- Yeni Nesil Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı
  - Doğu Karadeniz'de girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi amacıyla oluşturulan programda ilk, orta ve yükseköğrenimde eğitici ve öğrencilerin girişimcilik konusundaki farkındalık, bilgi ve becerileri ile TR90'daki girişimcilere ve geleceğin girişimcilerine hizmet veren beceri-tasarım atölyeleri, işgem, kuluçka ve hızlandırıcılar gibi yapıların altyapı, kurumsal kapasite ve hizmet kalitelerini geliştirmeye; girişimcilerin finansal desteklere, pazara ve iş dünyasından mentorlere erişimini sağlamaya ve bölgesel girişim faaliyetlerini koordine etmeye yönelik faaliyetlere odaklanılmıştır.
- Kırsal Kalkınma Sonuç Odaklı Programı
  - Kırsal nüfusun ekonomik refahının artırılması amacıyla oluşturulan programda üreticiler arasında yerel yönetimlerin öncülüğünde işbirliğinin geliştirilmesi ve yöresel ürünlerden elde edilen katma değerin artırılmasına yönelik faaliyetlere odaklanılmıştır.

Ajansın genel yönetim hizmetleri, personel maaşları, birimlerin ve YDO'ların rutin faaliyetlerine yönelik giderler Kurumsal Gelişim Sonuç Odaklı Programı altında yer almaktadır.

Yerel Kalkınma Fırsatları kapsamında ise; gelecek dönemde çıkılabilecek SOP konularına altlık teşkil edecek araştırma, kapasite geliştirme ve işbirliği faaliyetleri, SOP kapsamında yer almayan konulara yönelik teknik destek yer almaktadır.

8. Ekler

EK-1/C Yurtdışı Fuarlar ve Çalışma Ziyaretleri Tablosu

Hedef Ülke	Ziyaret Amacı	Ziyaretin ilişkili olduğu SOP	Beklenen Fayda	Kurulması Planlanan İşbirlikleri	Ajans Katılımcı Sayısı	Ziyarete Bölgeden Katılan Firma/Kurum/ Kuruluş/Kişi Sayısı
Azerbaycan	AITF Fuar Katılımı	Turizm 2.0	Turist Sayısını ve gelirlerini artırmak	Satış, pazarlama, B2B	2	25
Umman	Roadshow	Turizm 2.0	Turist Sayısını ve gelirlerini artırmak	Satış, pazarlama, B2B	2	20
Ürdün, Lübnan	Roadshow	Turizm 2.0	Turist Sayısını ve gelirlerini artırmak	Satış, pazarlama, B2B	2	20
Kore, Japonya	Roadshow	Turizm 2.0	Turist Sayısını ve gelirlerini artırmak	Satış, pazarlama, B2B	2	20
İtalya ve Fransa İş inceleme ziyaretleri	AB Projesi	Kırsal Kalkınma	İş inceleme ziyareti	Tecrübe paylaşımı	2	5

Ek-1/D Düzenlenecek Etkinlikler Tablosu

Gerçekleştirilecek Etkinlik	İlişkili SOP	Etkinliğin Amacı	Beklenen Fayda ve Çıktılar	Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl	İşbirliği Yapılacak Kurumlar ve Yüklendiği Maliyetler	Etkinlikten Sorumlu Ajans Çalışma Birimi	Etkinlik Takvimi
Famtrip Organizasyonları	Turizm 2.0	Bölgeyi turizm tanıtımı	Bölge turizm potansiyelini hedef pazarlardaki bilinirliğini artırmak	TR90	THY, İlk Kültür Turizm, Yurtdışı Temsilcilikler	Planlama, Tanıtım ve Koordinasyon Birimi	Ocak-Aralık 2020
GençBizz Liseler Arası Girişimcilik Programı	Yeni Nesil Girişimcilik SOP	16-18 yaş lise öğrencilerinin sıfırdan kendi şirketlerinin kurarak, bir şirketin nasıl işlediğini birinci elden keşfetmelerini sağlamaktır	- 6 Adet İnovasyon Kampı - Öğrenciler tarafından 150 Şirket Kurulumu - 150 İş Dünyası Gönüllü Mentör	TR90	Toplantı yerleri, Gönüllü Öğretmenlerin transfer ve konaklama maliyetleri işbirliği sağlanacak kurumlar tarafından karşılanacaktır	Planlama, Tanıtım ve Koordinasyon Birimi	Ocak-Mayıs 2020
TR90 Girişimcilik Haftası	Yeni Nesil Girişimcilik SOP	TR90 bölgesinde orta ve yüksek öğretimlerde girişimcilik temasını yerleştirmek ve canlı tutmak, hedef kitleyi girişimciliğe teşvik etmek ve girişimcilere hizmet verebilecek ara yüzlerin tanıtımının yapılmasıdır.	-Hedef kitlede en az 2.000 kişiye ulaşmak - Katılımcıların en az %3'ünün ara yüzlere yönlendirilmesi - Konuklar ile ara yüzler arasında en az 6 adet işbirliğinin geliştirilmesi	TR90	Bölgedeki TTO, ön kuluçka ve kuluçka merkezleri, TGB'ler ve İl Milli Eğitim Müdürlükleri Kurumlar bünyesindeki katılımcıların transferlerinden, görünürlük malzemelerinin dağıtımından, organizasyon yerlerinin ayarlanmasından sorumlu olacaktır.	Planlama, Tanıtım ve Koordinasyon Birimi	Ekim 2020
Girişimci Hızlandırıcı Programları	Yeni Nesil Girişimcilik SOP	Girişimcilik yarışmaları düzenlenerek bölgede farkındalık yaratmak ve özel sektör-girişimciler arasında iletişim kanallarının geliştirilmesi amaçlanmaktadır.	- Girişimcilik Yarışması - Yarışma katılımcıları ile özel sektör temsilcileri arasında en az 3 adet işbirliğinin geliştirilmesi	TR90	Hızlandırıcı kuruluş tarafından sağlanan tüm fazlarda birliği sağlanacak kurumlar tarafından karşılanacaktır	Planlama, Tanıtım ve Koordinasyon Birimi	Henüz Belirlenmedi
Doğu Karadeniz Coğrafi İşaretli Ürünler Zirvesi	Kırsal Kalkınma SOP	Coğrafi işaretler alanındaki paydaşlarımızın birbirleriyle ve bölge dışı aktörlerle etkileşim içinde bulunması, ulusal ve uluslararası alanda yaşanan gelişmeleri takip etmesi	-Gelişmeler takip edildi, farkındalık arttı. -İşbirlikleri gelişti.	Trabzon	AB Fonu ile karşılanacaktır.	PYB	Henüz Belirlenmedi

Ek-1/E Yapılacak Araştırmalar, Analizler, Stratejiler ve Raporlar Tablosu

Yapılacak Araştırma/Analiz/Strateji/Raporlar	Amaç	Hazırlanış Şekli Ajans eliyle / Parçacıl hizmet alımı / Hizmet alımı	Hizmet Alımı Gerekçesi ve Kapsamı
Deneyim Turizmi Ürünleri Araştırması	Bölgenin sahip olduğu değerlerin turizme kazandırılması ve ticarileşmesi	Hizmet Alımı	Turizm profesyonelleri ile birlikte envanter taraması ve saha gezileri ile dünyada ve Türkiye'deki örnekleri ile karşılaştırılarak, sektör paydaşları ile paylaşılması.
Kültür turizmi, Kamp-karavan turizmi ve ekoturizme yönelik araştırma faaliyetleri	Bölgede turizm alt türlerinin geliştirilmesi, en uygun destinasyonların araştırılması ve rotalama faaliyetleri	Hizmet Alımı	Özellikle bölgedeki turizm profesyonelleri ile çalışılarak sahip olunan bilgi ve verinin derlenmesi, trendlere göre en uygun rotanın belirlenmesi
Turizm Master Plan ve Yatırım Fizibilitelerinin Hazırlanması	Yeni destinasyonların planlanması ve kamu ve özel sektör yatırımlarına kazandırılması	Hizmet Alımı	Profesyonel planlama şirketlerinden alınması
Yöresel Hediyelik Eşya Tasarımı	Turizmden elde edilen gelirin artırılması	Hizmet Alımı	Katma değerli yöresel hediyelik eşya tasarım önerileri araştırılarak raporlaştırılacaktır
Belediyelerin Etkin Kırsal Kalkınma Aktörleri Olarak Konumlandırması Stratejisi	Bölgedeki belediyelerin kırsal kalkınma alanında daha fazla rol üstlenmesi, üreticiler arası işbirliği yapıların sürdürülebilirliğinin sağlanmasına katkı sunması veya yeni işbirliği yapılarının hayata geçirilmesinde stratejik roller üstlenmelerinin sağlayacağı faydaları ve model önerilerini içeren bir strateji dokümanı hazırlanması planlanmaktadır.	Parçacıl hizmet alımı	Strateji ve iş planlarının hazırlanması beklenmektedir.
Üretim/pazarlama alanında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik pilot bölgeler için iş planı hazırlanması	Belediyelerin etkin kırsal kalkınma aktörleri olarak konumlandırması stratejisi çerçevesinde üretim/pazarlama alanında işbirliğinin ve kadın kooperatiflerinin geliştirilmesinde belediyelerin alabileceği rollere ilişkin geliştirilecek model önerilerine yönelik örnek saha uygulamaları yapılacaktır. Bu kapsamda ilgili işbirliği yapısına ihtiyaç duyduğu değerlendirilen iki ilçede kapsamlı analiz ve raporlama çalışmaları yürütülecek olup, ayrıntılı iş planları hazırlanacaktır.	Parçacıl hizmet alımı	Strateji ve iş planlarının hazırlanması beklenmektedir.

Yapılacak Araştırma/Analiz/Strateji/Raporlar	Amaç	**Hazırlanış Şekli** Ajans eliyle / Parçacıl hizmet alımı / Hizmet alımı	Hizmet Alımı Gerekçesi ve Kapsamı
Tarımsal üretimin geliştirilmesinde belediye şirketlerinin rolüne yönelik iş planları	Kooperatifler başta olmak üzere üreticilerin birlik içinde ortak faydalarını gözeten yapılar kurulmasında veya bu yapıların sürdürülebilirliğinin sağlanmasında çözümü güç sorunlar yaşanan yerlerde merkezinde belediye şirketlerinin olduğu yeni işbirliği modellerinin kırsal kalkınmaya önemli faydalar sağlayabileceği değerlendirilmektedir. Belediyelerin etkin kırsal kalkınma aktörleri olarak konumlandırması stratejisi çerçevesinde bu amaçla geliştirilecek olan model önerisine yönelik bu kapsamda ilgili işbirliği yapısı türüne daha fazla ihtiyaç duyduğu değerlendirilen bir ilçede belediye ile işbirliği içinde kapsamlı analiz ve raporlama çalışmaları yürütülecek olup, ayrıntılı iş planı hazırlanacaktır.	Parçacıl hizmet alımı	Strateji ve iş planlarının hazırlanması beklenmektedir.
Coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesi için iş planları	Coğrafi işaretlerin etkin kullanımı stratejisi eylemlerinden biri olarak, coğrafi işaretli ürün paydaşlarının kurumsal yetkinliklerinin geliştirilmesine yönelik örnek uygulamalar kapsamında analiz ve raporlama çalışmaları yürütülecek olup, ayrıntılı iş planları hazırlanacaktır.	Parçacıl hizmet alımı	Strateji ve iş planlarının hazırlanması beklenmektedir.
Mavi Ekonomi – Sürdürülebilir Mavi Büyüme için Deniz kirliliği ölçüm ve yönetimi için yenilikçi ve döngüsel ekonomiye yönelik yöntemler (karasal ve denizsel)	Mavi Ekonomi, Avrupa Birliğinin önemli gündem maddeleri olarak programlara girmiş olup ve bu alanlarda birçok aktivite ve proje desteklenecektir. Bu alanlarda aksiyon almak için altlık oluşturmak amaçlanmaktadır.	Hizmet Alımı	Strateji ve iş planlarının hazırlanması beklenmektedir.